

Toets 5: Praktijkgericht onderzoek

“Onze speelplek is te gek!”

Ilona Stakenburg

Studentnummer: 2194664

Studiebegeleider: Adriaan Ansems

Fontys Sittard

Juli 2013

Inhoudsopgave

Samenvatting	blz.13
 1 Inleiding, aanleiding en probleemstelling	 blz.14-17
1.1 Introductie	blz.14
1.2 Motivatie opleiding Master SEN	blz.14
1.3 Aanleiding onderzoek	blz.15
1.4 Probleemstelling	blz.16
1.5 Doelstelling onderzoek	blz.16
1.6 Gewenste situatie	blz.17
1.7 Relevantie	blz.17
 2 Theoretisch kader	 blz.18-25
2.1 Inleiding	blz.18
2.2 De meerwaarde van buitenspel	blz.18
2.3 De ontwikkeling 10-12 jarigen	blz.19
2.3.1 Lichamelijke en motorische ontwikkeling	blz.19
2.3.2 Cognitieve ontwikkeling	blz.20
2.3.3 Sociaal-emotionele ontwikkeling	blz.20
2.4 Aanbod	blz.20
2.4.1 Spelideeën en speelmateriaal	blz.21
2.4.2 Schoolpleinregels / afspraken	blz.23
2.4.3 Schoolplein	blz.23
2.5 Conclusie	blz.24
 3 Onderzoeksmethodologie	 blz.26-32
3.1 Inleiding	blz.
3.2 Doelgroep en respondenten	blz.
3.3 Doel van het onderzoek	blz.
3.4 Onderzoeksstrategie	blz.
3.5 Onderzoeksopzet	blz.

3.6 Onderzoeksmethoden	blz.
3.6.1 Vragenlijst en observatie	blz.
3.6.2 Gesprek	blz.
3.6.3 Waarderingsschaal	blz.
3.7 Triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid	blz.
3.8 Ethiek	blz.
4 Data-analyse	blz.
4.1 Inleiding	blz.
4.2 Methoden van data-analyse	blz.
4.2.1 Waarderingsschaal	blz.
4.2.2 Vragenlijsten	blz.
4.2.2.1 Open vragen in de vragenlijsten	blz.
4.2.2.2 Gesloten vragen in de vragenlijsten	blz.
4.2.3 Observaties	blz.
4.3 De drie interventies	blz.
4.3.1 Spel- en materiaalaanbod	blz.
4.3.2 Mede-eigenaarschap van schoolpleinafspraken	blz.
4.3.3 Het schoolplein	blz.
5 Beantwoording van de onderzoeksvraag, discussie en aanbevelingen	blz.
5.1 Inleiding	blz.
5.2 Beantwoorden van de deelvragen	blz.
5.2.1 Beantwoorden van deelvraag 1	blz.
5.2.2 Beantwoorden van deelvraag 2	blz.
5.2.3 Beantwoorden van deelvraag 3	blz.
5.2.4 Beantwoorden van deelvraag 4	blz.
5.3 Beantwoorden van de onderzoeksvraag	blz.
5.5 Aanbevelingen	blz.
5.5.1 Spel- en materiaalaanbod	blz.
5.5.2 Schoolpleinafspraken	blz.
5.5.3 Schoolpleininrichting	blz.

6 Reflectie..... blz.

6.1 Reflectie op mijn kennis en handelen blz.

6.2 Reflectie op het onderzoek blz.

Nawoord blz.

Literatuurlijst blz.

Bijlagen blz.

1. Vragenlijst leerlingen inventarisering pauze blz.

2. Vragenlijst leerkrachten en TSO-ouders inventarisering pauze blz.

3. Waarderingsschaal pauze op het schoolplein, leerlingen,
leerkrachten en TSO-ouders blz.

4. Vragenlijst leerlingen (nulmeting) blz.

5. Vragenlijst leerlingen (na eerste interventie) blz.

6. Vragenlijst leerlingen (na tweede interventie) blz.

7. Vragenlijst leerlingen (na derde interventie: eindmeting) blz.

8. Vragenlijst leerkrachten / TSO-ouders (nulmeting) blz.

9. Vragenlijst leerkrachten / TSO-ouders (na eerste interventie) blz.

10. Vragenlijst leerkrachten / TSO-ouders (na tweede interventie) blz.

11. Vragenlijst leerkrachten / TSO-ouders (na derde interventie:
eindmeting) blz.

12. Observatieformulier blz.

13. Artikel Stadskrant Brunssum blz.

14. Foto's interventies blz.

15. Verwerking feedback critical friends blz.

Samenvatting

Frustraties over ruw gedrag en conflicten heersen en daarom heeft het team van basisschool Langeberg de behoefte geuit het gedrag van de leerlingen in de bovenbouw, met name groep 8, op het schoolplein aan te pakken. Vanuit gesprekken en observaties is geconcludeerd dat deze leerlingen zich vervelen en een sterke behoefte aan uitdaging hebben. De volgende onderzoeksvraag is hieruit voortgevloeid:

“Hoe kan uitdagend aanbod (met betrekking tot spel, materiaal, afspraken, schoolplein) leiden tot gewenst gedrag bij de leerlingen van groep 8 in de middagpauze?”

Vanuit een theoretisch studie met betrekking tot spel, materiaal, schoolpleinafspraken en de schoolpleininrichting heeft een ontwerpgericht onderzoek plaatsgevonden. Gestart vanuit een nulmeting zijn vervolgens drie interventies ingezet:

1. Het aanleren en spelen van spellen met behulp van klein speelmateriaal
2. Het mede-eigenaarschap maken van de schoolpleinafspraken
3. Het aanbrengen van belijningen en zones op het schoolplein

Na iedere interventie is het schoolpleingedrag gestructureerd geobserveerd. Ook hebben de leerlingen, leerkrachten en toezichthoudende ouders na iedere interventie een vragenlijst met betrekking tot het buitenspel ingevuld. Met behulp van deze gegevens is het effect van het betreffende aanbod in beeld gebracht.

Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat spelaanbod in combinatie met speelmateriaal, mede-eigenaarschap en een nieuwe schoolpleinindeling veel beweging, samenspel en actief sociaal speelgedrag in een veilige, uitdagende omgeving teweeg heeft gebracht. Verveling en conflicten zijn daarbij niet meer aanwezig. Frustratie binnen het team is omgezet in tevredenheid en enthousiasme.

Hoofdstuk 1 Inleiding, aanleiding en probleemstelling

1.1 Introductie

Mijn naam is Ilona Ploem-Stakenburg en ben in 1994 afgestudeerd aan de PABO te Heerlen. Ik ben werkzaam op basisschool Langeberg en heb huidig schooljaar samen met een collega groep 8. De groep omvat 31 leerlingen. Naast lesgevende taken houd ik me ook op schoolniveau met veel zaken bezig. Voorbeelden van schoolse taken zijn het meedenken en handelen vanuit het managementteam en bouwcoördinatorschap.

Mijn praktijkcontext is basisschool Langeberg en bevindt zich in een rustige wijk aan de rand van de Brunssummerheide. Een groot L-vormig betegeld schoolplein, omheind met een ijzeren hek, omrandt het schoolgebouw. De onderbouw (groep 1-4) en de bovenbouw (groep 5-8) hebben gescheiden pauzetijden.

1.2 Motivatie opleiding Master SEN

Mijn professionele groei heeft in de jaren voorafgaand aan de studie Master SEN voornamelijk plaatsgevonden door het praktisch doen. Theorie is in geringe mate aan bod gekomen. Ik ben een persoon, die snel actie onderneemt, maar wel wil weten wat de juiste zet is. Proactief zijn en perfectionisme zitten in mijn aard, gevoed en gestimuleerd tijdens mijn opvoeding. Het praktisch handelen met geringe theorie is niet genoeg. Om theoretisch verantwoorde acties te kunnen ondernemen, ben ik op eigen initiatief cursussen gaan volgen en heb deze als verrijking ervaren. Het deelnemen aan een volwaardige opleiding is het gevolg van de wens de kennisontwikkeling verder te willen verbreden.

Mijn motief om te starten met de opleiding Master SEN is de grote interesse in de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Het is een uitdaging om een omgeving te creëren waarin iedereen zich gerespecteerd, gehoord en begrepen voelt. Met mijn zeer positief ingestelde karakter is het lastig om te gaan met mensen die vooral de negatieve zaken blijven benoemen. Het creëren van een positief pedagogisch klimaat en denken / handelen in oplossingen is daarom belangrijk. Daarnaast ligt de wens leerlingen met sociaal emotionele of gedragsproblemen beter te begrijpen,

want aan de buitenkant is niet zichtbaar wat bij die kinderen speelt. Door deze leerlingen beter te begrijpen, kan beter op hun behoeften ingespeeld worden.

Mijn behoefte aan theoretische kennis, interesse en handelingsverlegenheid zijn dus de aanleiding geweest om de opleiding Master SEN te gaan volgen.

1.3 Aanleiding onderzoek

Frustraties over dalend normatief gedrag van de leerlingen wordt door de leerkrachten wekelijks in de pauze geuit. Ongewenst gedrag is het blijven “hangen” op de gang, rennen door de gangen en het naar binnen stormen na de pauze. Van der Wolf & Van Beukering (2011) verwoorden dat het beter is om niet alleen het hart te luchten, maar te zoeken naar een oplossing met collega’s. School Wide Positive Behavior (SWPBS) heeft mij tijdens de opleiding erg aangesproken vanwege het preventieve en positieve karakter. Door deze aanpak de school in te brengen, is getracht een veranderingsproces in gang te zetten. Een positieve gedragsontwikkeling in de klassen en de openbare ruimtes (gangen, toiletten, verwerkingsruimtes) van de school vindt plaats. Deze actie leidt tot de reactie van de leerkrachten om ook meer positiviteit in plaats van frustratie te uiten. Gedragsverandering heeft een gunstig effect op de leerling, de groep en ook de leerkracht (Van Tuijl, 2009).

Het schoolplein behoort echter ook tot de school en daar valt nog winst te behalen. Ik hoor wekelijks van mijn collega’s na hun pleinwacht een zelfde frustratie, die voorheen binnen de schoolmuren is geuit. Diezelfde onmacht ervaar ik ook op het schoolplein, wanneer de kinderen verveeld om mij heen staan en er conflicten plaatsvinden. Op zoek naar mogelijkheden om de negatieve sfeer om te buigen naar een positieve ben ik bij bovengenoemde oplossingsgerichte theorie terecht gekomen, van waaruit gewerkt is.

De hulpvraag vanuit mijn collega’s en mijn eigen initiatief om de pauzetijd oplossingsgericht te veranderen, hebben dus geleid tot dit onderzoek. Het is tevens een mooie aanvulling op mijn huidige schooljaar opgestarte aanpak in het verlengde gedachtegoed van SWPBS in de klassen en de openbare ruimtes binnen de school.

De verantwoordelijkheid van de leerkracht houdt tenslotte niet op bij de deur van zijn klaslokaal.

1.4 Probleemstelling

De leerlingen van groep 8 komen bijna dagelijks na de pauze de klas in met de mededeling dat ze zich weer verveeld hebben. Dagelijks vertonen de kinderen van de groepen 6, 7 en met name 8 in de middagpauze conflicten en ruw spel. Het bespreken en het oplossen van de problemen bij het buitenspelen neemt veel tijd in beslag. Ik wil gaan meten of verveling en het aantal conflicten met elkaar verband houdt en of uitdagend aanbod het gedrag van de leerlingen verbetert.

1.5 Doelstelling onderzoek

Door de aanpak van uitdaging en mede-eigenaarschap ligt de verwachting dat de leerlingen meer gewenst gedrag en dus minder ruw gedrag en conflicten zullen vertonen. Dit zal dan leiden tot een positiever pedagogisch klimaat op het schoolplein in de pauze van de bovenbouw.

De onderzoeksvraag luidt:

“Hoe kan uitdagend aanbod (met betrekking tot spel, materiaal, afspraken, schoolplein) leiden tot gewenst gedrag bij de leerlingen van groep 8 in de middagpauze?”

De deelvragen zijn:

- 1 Wat is de waarde van buitenspel voor leerlingen in de leeftijdsgroep 10-12 jarigen en hoort aanbod door de leerkracht daarbij?
- 2 Welk effect heeft het aanbod en oefenen van spelideeën met behulp van klein materiaal op het schoolpleingedrag van de leerlingen van groep 8?
- 3 Welk effect heeft het gezamenlijk maken van schoolpleinregels en het omzetten in en visualiseren van gewenste gedragsverwachtingen op het schoolpleingedrag van de leerlingen van groep 8?
- 4 Welk effect heeft een aanpassing van de inrichting van het schoolplein op het schoolpleingedrag van de leerlingen van groep 8?

1.6 Gewenste situatie

De leerlingen van groep 8 vertonen gewenst gedrag. Dit gewenst gedrag bestaat uit veel samenspel, een actieve houding ten opzichte van het spelen van spellen, geen uitingen van verveling en nauwelijks tot geen conflictbetrokkenheid. Het schoolplein daarbij is een speelse omgeving waarin respect en veiligheid, maar ook uitdaging een grote rol spelen.

1.7 Relevantie

Ik hanteer naar de ideeën van het SWPBS. Deze aanpak werkt met kernwaarden zoals veiligheid, verantwoordelijkheid en respect. De maatschappij uit steeds meer afschuw ten aanzien van normvervalsing en gebrek aan respect als één van de vele voorvallen het nieuws weer bereikt. Het werken aan de normen en waarden van mijn groep 8 wordt daarom als een meerwaarde voor de gehele maatschappij gezien.

Hoofdstuk 2 Theoretisch kader

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk omvat de theorie met betrekking tot buitenspel in relatie tot spelsuggesties, klein speelmateriaal, schoolpleinafspraken en schoolpleininrichting, die voor het onderzoek van belang is. De theorie is het kader om naar de praktijk te kijken (Harinck, 2010).

2.2 De meerwaarde van buitenspel

De aandacht op de scholen gaat steeds meer uit naar de cognitieve zaken ten koste van aspecten als waarden en normen en buitenspel. In mijn praktijk is de meningsuiting van onderwijspedagoog Van der Weijden (2010) herkenbaar. Hij wijdt deze tendens aan de inspectienorm, die gehaald moet worden om niet als zwak bestempeld te worden. Als gevolg van een inspectiebezoek heeft mijn basisschool twee jaar geleden zijn pijlers gericht op opbrengstgericht werken met specifieke aandacht voor taal en rekenen. De waarde van buitenspel wordt daarmee onderkend. Beweging vergroot namelijk de concentratie, het strategisch denken, de sociale omgang en draagt bij aan een positief zelfbeeld (Biddle, Sallis, Cavill, 1998). Dit gezamenlijk is volgens Speelbrein (Kompan Play Institute Internationaal Kenniscentrum, 2013) van invloed op de prestaties van de leerlingen in de klas.

Tovey (2011) omschrijft duidelijk het buitenspelen als een ontdekken in een buitenomgeving, met of zonder materialen, op een plek waar je met anderen in contact komt. Buitenspel kan zowel thuis als op school plaatsvinden en heeft een open en onvoorspelbaar karakter. Daarnaast wordt het door kinderen zelf geïnitieerd.

Buitenspelen is voor kinderen van belang, omdat het vooral leuk is. Kinderen spelen niet om te ontwikkelen, maar ontwikkelen zich door te spelen. Het buitenspelen zorgt bijvoorbeeld ervoor dat ze leren wat de regels zijn van de maatschappij via doen-alsof spel (Delfos, 2004). Vygotsky (1934, 1986) benadrukt het feit dat spelen tot leren en ontwikkeling leidt, mits het spel in een sociaal-cultureel aangestuurd proces plaatsvindt. Daarmee wil hij zeggen dat omgang met andere kinderen, wat Tovey (2011) ook in zijn opvatting heeft meegenomen, noodzaak is om tot ontwikkeling te

komen. Het buitenspel verplaatst zich echter in de hedendaagse tijd steeds meer naar het binnenspel, waarbij de kinderen zich vaker alleen vermaken (Bouw & Karsten, 2004). Het vele televisiekijken en de intrede van spelcomputers zorgen voor minder directe sociale contacten en fysieke activiteiten. Om deze reden is het belangrijk dat er onder schooltijd een sociaal gebeuren in combinatie met spel op het schoolplein plaatsvindt.

Een onderzoek van Collard (2010) toont aan dat de leerlingen van de groepen 7 en 8 minder fit zijn dan hun leeftijdsgenoten van 30 jaar geleden. Naast een mindere score op kracht, snelheid, lenigheid en motorische vaardigheden laten meer kinderen van de huidige generatie 10-12 jarigen overgewicht zien. Aangezien kinderen een groot gedeelte van de dag op school zijn, kan het actiever buitenspelen op het schoolplein een bijdrage leveren aan de benodigde dagelijkse bewegingsnorm. Dit heeft weer een positief effect op het lichaamsgewicht (Gezondheidsraad, 2003).

2.3 De ontwikkeling van 10-12 jarigen

Verschillende onderzoeken tonen aan dat spelen positieve effecten heeft op de motorische, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen (Caminada & Leenders, 2012). Het is belangrijk de ontwikkelingsfase van de leerlingen te kennen en hoe deze in het spelgedrag geuit wordt, zodat duidelijk is wat van hen verwacht wordt en hoe daar handelingsgericht op ingespeeld kan worden.

De ontwikkeling van 10-12 jarigen wordt nader bekeken, omdat mijn doelgroep tot deze leeftijdsgroep behoort.

2.3.1 Lichamelijke en motorische ontwikkeling

De kinderen 10-12 jaar zijn meer fysiek ontwikkeld dan jongere kinderen en hebben een betere beheersing over het eigen lichaam. De snelheid en behendigheid zijn vergroot. Dit is waar te nemen tijdens de tik- en balspelen. De natuurlijke lenigheid neemt af (Craeynest, 2005). Er zijn verschillen ontstaan in zeer motorisch vaardige en minder vaardige kinderen. Ook de belangstelling tot bewegen, verschilt. Sommige kinderen bewegen veel uit zichzelf, terwijl andere kinderen gestimuleerd moeten worden. De helft van mijn groep is lid van een sportvereniging en beweegt

voldoende. De andere helft beweegt in hun vrije tijd beduidend minder. Aandacht voor beweging op het schoolplein is mede door dit gegeven zeer gewenst.

2.3.2 Cognitieve ontwikkeling

Niet alleen het lichaam, maar ook het brein is aan het veranderen. Dit geschiedt echter niet bij iedereen op hetzelfde moment. Ook het geslacht speelt hierbij een rol. 10-12 jarigen krijgen controle over hun gedrag en aandacht. Ze zien steeds meer de consequenties van hun eigen daden en lossen zelfstandiger problemen op. De kinderen kunnen ook een situatie steeds beter vanuit een ander oogpunt beoordelen wat het oplossen van conflicten bevordert. Tegelijkertijd worden ze ook weer impulsiever (Craeynest, 2005).

2.3.3 Sociaal-emotionele ontwikkeling

De kinderen leren zichzelf steeds beter kennen en weten wat hun sterke en zwakke eigenschappen en vaardigheden zijn. Jongens leren meer door te doen, via het trial and error principe (Westbroek, 2004). Zij kiezen daardoor vaker voor bekend en/of vrijer spel. Meisjes leren meer door theoretische instructie. Zij spelen dan ook vaker regelspel (Craeynest, 2005). 10-12 jarigen staan in een spreidstand (Delfos, 2004). Aan de ene kant willen ze zichzelf profileren. Er vindt een zoektocht naar sociale rangorde plaats. Jongens doen dit op een fysieke manier. Door te stoeien proberen zij overwicht te hebben. Meisjes “vechten” niet, maar zoeken naar populariteit door aardig te doen. Aan de andere kant willen ze bij de groep horen. Omgang met en acceptatie door leeftijdsgenoten van het eigen geslacht is erg belangrijk en vriendschappen worden steeds hechter (Delfos, 2004).

2.4 Aanbod

De leerkracht kan door de inrichting van de leeromgeving, de groep en de school de mate van gedrag beïnvloeden (Förster & Schouten, 2009). Er wordt veel aandacht besteed aan het pedagogische klimaat in de school, maar het schoolplein wordt daarbij vaak vergeten. Tijdens de pauze kunnen de kinderen zich in een rijke speelomgeving positief ontladen en opladen om daarna weer geconcentreerd in het klaslokaal aan de slag te gaan. De verwachting is dan ook met het onderzoek te bereiken dat de regelmatig terugkerende gesprekken over conflicten in de groep door

zo'n rijke speelomgeving zullen afnemen, zoals Van Overveld (2012) beweert. Deze gesprekken kosten namelijk veel tijd en drukken op de gemoedstoestand van de leerkracht.

Caminada & Leenders (2012), Snoek & Maier (2004) en instanties die aandacht hebben voor het buitenspel van kinderen, zoals Speelbrein (Kompan Play Institute Internationaal Kenniscentrum, 2013), wijzen drie zaken aan die zij belangrijk vinden om buitenspel te stimuleren en verveling of probleemgedrag tegen te gaan:

- Spelideeën en speelmateriaal
- Regels / afspraken
- Het schoolplein

2.4.1 Spelideeën en speelmateriaal

De lichamelijke, cognitieve, sociaal-emotionele en creatieve competenties en vaardigheden van kinderen worden tot de leeftijd van 7 jaar voornamelijk geoefend door vrij te spelen. Na deze leeftijd worden volgens Speelbrein (Kompan Play Institute Internationaal Kenniscentrum, 2013) deze vaardigheden door spel versterkt. Om veelzijdig speelgedrag op het schoolplein te verwezenlijken is een breed, afwisselend aanbod van spelideeën van belang. Het spelen wordt dan uitgedaagd en gevarieerd (De Valck, 2005), wat verveling tegengaat en het aantal conflicten vermindert (Centrum School en veiligheid, 2004, Van Gelder & Goedhart, 2012). Hierbij moet wel rekening gehouden worden met de behoeftes van de kinderen. Naar mate de kinderen in de leeftijdscategorie 3-12 jaar ouder worden, neemt de behoefte om fysiek actief te zijn af (Taylor & Sallis, 1997). Het is dus vooral belangrijk dat de 10-12 jarigen blijven ervaren dat bewegen leuk is, dat ze op deze wijze fit blijven en sociale contacten opdoen (Paulussen, Schaalma, Aarts, Bolman, de Nooijer, Willemse, 1997). Een actieve rol van de leerkracht is hierbij gewenst, ook al is zijn invloed op 10-12 jarigen minder groot dan bij jongere kinderen. Goed voorbeeld doet namelijk volgen. Adank & Jans (2011) wijzen de volgende thema's aan, die de leerkrachten met de leerlingen kunnen spelen op het schoolplein:

- Oud Hollandse spelen zoals touwtjespringen, elastieken en hinkelen
- Voorbereidende sportspelen zoals trefbal en voetbal
- Tik- en lummelspelen

Helaas blijken leerkrachten een actieve rol tijdens de pauze, die ze als hun eigen pauze beschouwen, vaak als een belasting te vinden (Jans & Borghouts, 2011). Mijn praktijk is daar geen uitzondering op. Een mooi neveneffect van het onderzoek kan een bewustwording en een veranderde meningsvorming bij de collega's zijn, door de positieve gevolgen van het spelaanbod te ervaren.

Naast het aanbod van spelideeën nodigt volgens Adank & Jans (2011) ook de aanwezigheid van speelmateriaal op het schoolplein uit tot bewegen. Caminada & Leenders (2012) onderscheiden de volgende materialen:

- Vaste materialen (klimrekken, schommels,...)
- Grote materialen (karren, steppen,...)
- Kleine materialen (ballen, rolschaatsen,...)
- Kosteloze materialen (gebruikte huishoudelijke materialen, natuurlijke materialen,...)

Snoek & Maier (2004) maken alleen het onderscheid in vaste objecten en hanteerobjecten / losse materialen.

De materialen moeten aan een aantal criteria voldoen. Ze behoren aantrekkelijk uit te zien, veilig te zijn en tegen een stootje te kunnen. Daarnaast moet het materiaal uitnodigen tot samenspel en zorgen voor stimulering van de fantasie (Caminada & Leenders, 2012). Bovendien worden de spelmogelijkheden vergroot wanneer het materiaal voor verschillende doeleinden ingezet kan worden (Van Halem, 2009).

In het onderzoek is de aandacht gevestigd op de kleine / losse materialen, omdat daar invloed op uitgeoefend kan worden en budget voor is. Bovenstaande criteria zijn in de aanschaf meegenomen.

2.4.2 Schoolpleinregels / afspraken

Korte opgestelde regels en afspraken dragen bij aan duidelijkheid en rust. Van der Wolf & Van Beukering (2011) en Golly & Sprague (2012) stellen dat de focus vooral moet liggen op positieve verwachtingen en bekrachtigingen. Ook DeKeyser (1998) en Snoek & Maier (2003) vinden het benoemen van gewenst gedrag voor de kinderen duidelijker dan dat ze horen hoe ze zich niet mogen gedragen. Door de leerlingen volwaardig in het proces te betrekken, wordt een breed draagvlak gecreëerd en is de kans op succes het grootst (Senge, 2008). De leerlingen krijgen dan geen regels opgelegd, maar leren verantwoordelijkheid dragen om ze na te leven (Marzano & Miedema, 2008). Ze weten nu goed wat er van hen verwacht wordt.

Een open, actieve houding van de leerkracht is belangrijk. Iedereen op school moet op de hoogte zijn van de regels, zodat een consequent optreden kan plaatsvinden (Golly & Sprague, 2012). Dan heerst er een sfeer van duidelijkheid. Leerlingen die het gewenste gedrag vertonen, moeten beloond worden aan de hand van het door mij ingevoerde schoolbrede beloningssysteem. Zij zijn een voorbeeld voor de andere kinderen. Daarnaast vinden Van der Wolf & Van Beukering (2011) en Golly & Sprague (2012) dat er duidelijke consequenties gesteld moeten worden bij het niet naleven van de regels. De verwachting is echter dat de positief opgestelde slogans vooral positief gedrag van de leerlingen aanmoedigt en bewerkstelligt.

2.4.3 Het schoolplein

Het schoolplein is de plek waar alle kinderen samen komen om te spelen en moet dus afgestemd zijn op een grote groep met verschillende behoeftes (DeKeyser, 1998, Van Hagen, 2007). Drukke, actieve kinderen hebben een andere omgeving nodig dan de stillere, teruggetrokken kinderen. Beiden maken echter gebruik van hetzelfde schoolplein, waardoor een ordening gewenst is en voor veiligheid zorgt (DeKeyser, 1998). Een goed ingericht schoolplein lokt een verscheidenheid aan activiteiten en ervaringen uit (Janssen-Vos, 2003). De volgende differentiatiemogelijkheden op het schoolplein, die elkaar lijken tegen te spreken, zijn daarbij van belang:

- Veiligheid bieden, maar ook uitdaging.
- Ruimte voor intimiteit, maar ook voor avontuur.
- Mogelijkheden voor veel bewegen, maar ook voor rustig spel.
- Structuur bieden, maar ook vrijheid.
- Overzichtelijk voor de leerkracht, maar ook geheimzinnige plekjes voor de kinderen (Caminada & Leenders, 1996).

Om bovenstaande aspecten te realiseren en om conflicten en verstoring van bepaald spel tegen te gaan, kunnen zones aangebracht worden (Adank & Jans, 2011, Van Hagen, 2007, Bekkering, 2008, Goedhart & Ruijter, 2007, DeKeyser, 1998).

Meerdere kinderen kunnen dan tegelijk spelen zonder elkaar te hinderen in het spel (Adank et al, 2011, Van Hagen, 2007, Bekkering, 2008, Goedhart et al, 2007). Een gevarieerd en toch geordend schoolplein daagt uit tot experimenteren en onderzoeken (Papler, 2001), terwijl een saai, grijs betegeld schoolplein tot verveling en zelfs agressief gedrag kan leiden (Pötz, 2003). Zoneparc (Zoneparc Foundation Nederland, 2013) heeft het werken in zones volledig uitgewerkt, dat in de praktijk gemeten wordt. Hun indeling in zones met ieder een eigen kleur zorgt namelijk voor de duidelijkheid en rust die nagestreefd wordt. Daarnaast maken deze gekleurde zones het schoolplein overzichtelijker en aantrekkelijker, wat voor gevarieerd bewegen zorgt (Van Hagen, 2007). Onderscheiden wordt:

- Rustzone (geel)→
Een plek om even tot rust te komen, te genieten, sociale contacten te leggen of te kijken naar het spel van anderen.
- Spelzone (blauw)→
Op deze plek kunnen spelletjes met of zonder klein materiaal gespeeld worden.
- Sportzone (rood)→
Een plek waar competitief samen gespeeld kan worden.

2.5 Conclusie

Ter bevordering van het (samen) bewegen en het tegen gaan van verveling op het schoolplein zijn de speelplekken en vaste toestellen, het losse speelmateriaal en de

organisatie van beweegactiviteiten met duidelijk gestelde verwachtingen van belang (Sallis, Conway, Prochaska, McKenzie, Marshall & Brown, 2001).

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de opzet van het onderzoek weergegeven. Eerst staan de deelnemers aan het onderzoek beschreven. Daarna wordt concreet het doel van het onderzoek verwoord. Vervolgens komen de onderzoeksstrategie, de onderzoeksopzet en de onderzoeksmethoden aan bod. Tenslotte wordt weergegeven hoe rekening is gehouden met de triangulatie, validiteit, betrouwbaarheid en ethiek.

3.2 Doelgroep en respondenten

In het onderzoek gaat de gerichte aandacht naar een onderzoeksgroep ofwel doelgroep (Harinck, 2010). De doelgroep is door beperkte tijd de leerlingen van groep 8 en niet de gehele bovenbouw. De leerlingen van groep 8 vertonen het meest ongewenst gedrag, waarvan veel leerlingen en collega's hinder ondervinden. De andere groepen zullen op de hoogte gehouden worden van het proces en ze zoveel mogelijk erbij betrokken worden, want ook deze leerlingen ultiem een behoefte aan uitdagend aanbod.

De respondenten, degenen die naast de doelgroep aan het onderzoek hebben meegedaan, zijn de bovenbouwleerkrachten, de intern begeleider en de toezichthoudende ouders (TSO-ouders) op het schoolplein. Door al deze personen te betrekken in het onderzoek wordt de betrokkenheid en de medeverantwoordelijkheid bevorderd (Van Beukering, De Lange & Pameijer, 2009). Het is van essentieel belang dat er samen (lees: schoolleiding, leerkrachten, ouders en leerlingen) nagedacht wordt over gewenst gedrag en het concretiseren daarvan. SWPBS gaat ervan uit dat het werken op schoolniveau in samenwerking met ouders ("werken in de breedte") veel krachtiger is dan een geïsoleerde aanpak (Golly & Sprague, 2012).

3.3 Doel van het onderzoek

In de klassen en in de openbare ruimtes van de school zijn de leerlingen door positieve bekrachtiging van gewenst gedrag gemotiveerd om dit gedrag vaker te

tonen. Deze constatering wordt theoretisch onderbouwd door Rijn & Vermeyden (2009). Door middel van vragenlijsten en observaties komt naar voren of de leerlingen dat gewenste gedrag ook vertonen op het schoolplein wanneer ze uitdaging op verschillende aspecten aangeboden krijgen en mede-eigenaar van de schoolpleinafspraken zijn.

Het accent bij de realisatie van een positief pedagogisch klimaat op het schoolplein in de pauze ligt op:

- 1) Het inzicht krijgen in het effect van de aanwezigheid van klein materiaal versterkt door het aanreiken en oefenen van spellen op het schoolplein.
- 2) Het inzicht krijgen in het effect van het mede-eigenaar maken van de schoolpleinafspraken (bespreken, verduidelijken, visualiseren).
- 3) Het inzicht krijgen in de kwaliteit van de schoolpleininrichting bovenop de eerder genomen interventies om gewenst schoolpleingedrag te bewerkstelligen.

Hierbij wordt rekening gehouden met de ontwikkelingsfasen op het gebied van cognitie, motoriek en sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen.

3.4 Onderzoeksstrategie

Dit onderzoek is een ontwerpgericht onderzoek. Het doel van een ontwerponderzoek is het ontwerpen van oplossingen of interventies om een praktijkprobleem aan te pakken. Het onderzoek levert door de interventies een directe bijdrage aan de bestaande vragen over het gedrag van de leerlingen op het schoolplein in de middagpauze.

Drie interventies worden na elkaar uitgevoerd, waarbij telkens een aspect toegevoegd wordt. Bekeken wordt of de toevoeging een versterkend positief effect heeft op het welbevinden en het gedrag van de leerlingen. Daarnaast wordt de mogelijkheid gecreëerd tussentijdse aanpassingen te maken. De drie interventies zijn:

1. Aanbod van spelideeën en klein speelmateriaal

2. Mede-eigenaarschap van de schoolpleinafspraken
3. Zonering / belijning van het schoolplein

Voordelen ontwerponderzoek:

- Ontwerponderzoek levert een direct bruikbaar product.
 - a) De aanpassing van de schoolpleininrichting vindt al tijdens het onderzoek plaats.
 - b) De collega's kunnen meteen met het ontwerp aan de slag gaan.
- Ontwerponderzoek is goed bruikbaar als er sprake is van algemene vernieuwingen.
 - a) Mijn basisschool heeft naast curatieve zorg veel aandacht voor preventieve zorg. Dit onderzoek sluit dus goed aan.
 - b) Het team is vorig schooljaar een visietraject gestart, waarbij een zestal kernwaarden en de missie is bepaald overeenkomend met de kernwaarden van SWPBS.

Nadelen ontwerponderzoek:

- Ontwerponderzoek vergt veel tijd.
 - a) De doelgroep is verkleind van de gehele bovenbouw naar de leerlingen van groep 8. Bij deze groep valt volgens het team de meeste winst te behalen.
 - b) In een vroeg stadium is veel literatuur gezocht en gelezen en een tijdsplanning gemaakt, wat houvast geeft.
- Ontwerponderzoek vraagt draagvlak en betrokkenheid.
 - a) Gewenst gedrag op het schoolplein sluit mooi aan bij de huidige schooljaar opgestarte schoolbrede aanpak gewenst gedrag in de school.
 - b) De collega's hebben de hulpvraag neergelegd.

3.5 Onderzoeksofzet

Het onderzoek is een kwalitatief ontwerponderzoek, waarin kwantitatieve elementen zitten (Harinck, 2010). Leerlingen, leerkrachten en TSO-ouders geven hun bevindingen, wensen en meningen aan. Deze kwalitatieve aspecten worden na iedere interventie vergeleken met de situatie ervoor. Op deze wijze en door ze naast elkaar te leggen kunnen de resultaten getoetst worden, wat kwantitatieve gegevens oplevert.

De compacte planning geeft rust en duidelijkheid. Deze planning is bekend gemaakt bij alle betrokkenen, zodat zij op de hoogte zijn van het verloop en de doelen gedurende het onderzoek. Dat zorgt voor een soepel ontwikkelingsproces.

Weeknummer	Aktiviteit	Betrokkenen	Doel
Week 1 – 4	• Inlezen in literatuur	• Leerkracht	Kennis vergaren en op bruikbaarheid beoordelen
Week 5	• Observatie • Vragenlijst • Waarderingsschaal • Interview	• Leerkracht • Doelgroep • Respondenten	Data verzamelen voor de nulmeting
Week 6-7-8	Interventie 1: • Het aanbieden van spelideeën • Spellen spelen • Spelen met klein materiaal	• Leerkracht • Doelgroep	• Leerlingen hebben nieuwe spelideeën • Samenspelen • Actief spelen
Week 9	• Observatie • Vragenlijst • Waarderingsschaal	• Leerkracht • Doelgroep • Respondenten	• Data verzamelen voor de eerste meting
Week 10-11-12	Interventie 2: • Het maken van schoolpleinregels • Omzetten van de schoolpleinregels in gewenst gedrag	• Leerkracht • Doelgroep	• 10 schoolpleinregels • Uitingen van gewenst gedrag • Visualisatie van gewenst gedrag op posters

Week 13	• Observatie • Vragenlijst • Waarderingsschaal • Interview	• Leerkracht • Doelgroep • Respondenten • Werkgroep “Active living”	• Data verzamelen voor de tweede tussenmeting • Financiering rond krijgen voor ontwerp schoolplein
Week 14-15-16	Interventie 3: • Het maken van een plattegrond • Schoolplein zonere	• Leerkracht • Doelgroep • Ouders	• Schoolplein zoneren
Week 17	• Observatie • Vragenlijst • Waarderingsschaal • Interview	• Leerkracht • Doelgroep • Respondenten	• Data verzamelen voor de eindmeting
Week 18-19-20	• Afronden praktijkonderzoek	• Leerkracht	• Data-analyses • Conclusies trekken • Reflecteren op diverse niveaus
Week 21	• Presenteren onderzoek	• Leerkracht • Doelgroep • Respondenten	• Betrokkenen informeren over de opbrengsten

3.6 Onderzoeksmethoden

Er is gekozen voor meerdere meetinstrumenten om een voldoende betrouwbare conclusie te verkrijgen (Harinck, 2010). Vragenlijsten (schriftelijke methode) worden afgenomen en gestructureerde observaties (waarnemingsmethode) worden uitgevoerd.

3.6.1 Vragenlijst

Het gebruik van zelfgemaakte vragenlijsten (zie bijlage 1 tot en met 11) is een bewuste keuze. Op deze wijze worden de onderdelen gemeten die ook daadwerkelijk aan de orde gesteld worden. De vragenlijst, met gesloten en open vragen, geeft informatie over de bevindingen van de pauze in de bovenbouw bij aanvang en na de drie interventies (spel met materiaal, afspraken en schoolplein). Deze is ingevuld

door zowel de leerlingen van groep 8 als de intern begeleider / leerkrachten van groep 5-8 / TSO-ouders. Dit middel sluit goed bij mijn persoon aan, omdat gestructureerd en overzichtelijk werken in mijn aard zit.

3.6.2 Observatie

Om een compleet beeld te krijgen van het speelgedrag van de onderzoeksgroep, is bij aanvang en na iedere interventie een gestructureerde observatie uitgevoerd (zie bijlage 12). De aspecten samenspel, soorten spellen, aanwezigheid / gebruik klein materiaal en het aantal conflicten worden hierbij geobserveerd. Deze zaken vormen namelijk samen een geheel beeld rondom actief schoolpleingedrag met betrekking tot de aangeboden interventies.

3.6.3 Interview

Het onderzoek wordt structureel bespreekbaar gemaakt in vergaderingen waarin naar meningen, bevindingen en wensen van de collega's gevraagd wordt. Dit zorgt voor transparantie en een sfeer van een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Ook zullen alle betrokkenen door middel van gespreksvoering inbreng hebben in het onderzoeksproces, zoals het tot stand komen van de nieuwe plattegrond van het schoolplein. Inzichten vanuit de verschillende invalshoeken vergroten de kans tot succes.

3.6.4 Waarderingsschaal

Een waarderingsschaal is ingezet om in één oogopslag de waardering voor de pauze van de leerkrachten, ouders en leerlingen bij aanvang en na iedere interventie waar te nemen.

3.7 Triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid

Door het inzetten van meerdere instrumenten (vragenlijsten, waarderingsschaal, observaties, interviews) op de onderzoeksvraag, wordt voor waarborging van de betrouwbaarheid (Harinck, 2010) gezorgd. Naast het gebruik van meerdere instrumenten worden ook inzichten vanuit verschillende invalshoeken (intern begeleider, leerkrachten, ouders en leerlingen) verkregen, wat triangulatie bewerkstelligt (Ponte, 2006).

De overdraagbaarheid van dit onderzoek is relatief. Het gaat immers om mijn basisschool en mijn groep 8. De resultaten die in mijn praktijk zichtbaar zijn, kunnen anders uitvallen op een andere school.

Alle relevante informatie (verzameld uit meningen, bevindingen, observaties) zal geïntegreerd worden, wat de validiteit vergroot. Het bijhouden van een logboek en het verkrijgen van feedback van collega's en andere critical friends versterken mijn onderzoek.

3.8 Ethiek

Het is van belang dat in het onderzoek een klimaat van veiligheid binnen de deelnemers heerst. De mate waarin het proces succesvol zal verlopen hangt mede af van de openheid en transparantie van het klimaat (De lange, Schuman & Montessori, 2011). Door tussentijdse gesprekken en het maandelijks agenderen van het onderzoek wordt getracht dat te bewerkstelligen. Het respectvol met een ieders mening omgaan, staat hierbij centraal.

Voorafgaand aan het onderzoek is toestemming aan directie en de ouders van de betrokken leerlingen gevraagd. In een vergadering hebben de collega's en TSO-ouders bereidheid getoond medewerking te verlenen.

In dit hoofdstuk heeft u het kader en de opzet van het praktijkonderzoek kunnen lezen. In hoofdstuk 4 staat de dataverzameling ervan beschreven.

Hoofdstuk 4 Data-analyse

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de verantwoording van de data-analyse centraal. Daarbij wordt het structureren van de ruwe data tot de presentatie aan de orde gesteld. Allereerst komt de waardering voor de pauze aan bod. Deze wordt beschreven van de beginmeting, de tussenmetingen en de eindmeting. Vervolgens zal verantwoord worden hoe de gegevens verkregen uit de vragenlijsten gepresenteerd worden. Tevens komt de data vanuit de observaties aan de orde. Daarnaast wordt aangegeven welke aspecten per interventie geanalyseerd zijn.

4.2 Methoden van data-analyse

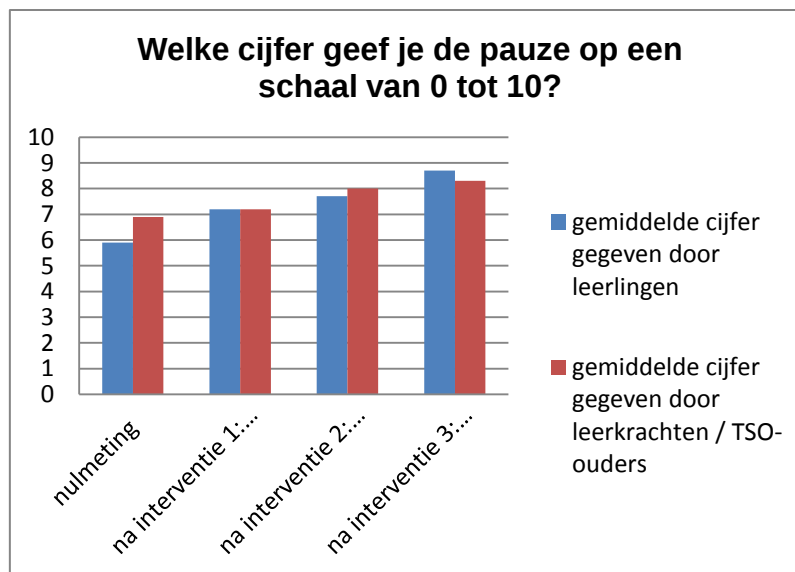
De data is verzameld bij drie groepen:

- De leerlingen → groep 8 (31 leerlingen)
- De leerkrachten → de intern begeleider en de leerkrachten van groep 5, 5/6, 7 en 8
- De TSO-ouders → 4 geschoolde ouders die toezicht houden op het schoolplein.

De leerkrachten en TSO-ouders worden in dit onderzoek samen als één groep gezien. Zij nemen namelijk beiden dezelfde rol aan. Deze rol is voornamelijk een observerende en (bij conflicten) een corrigerende rol.

4.2.1 Waarderingsschaal

Aan het begin en na iedere interventie geven zowel de leerlingen als de leerkrachten/TSO-ouders een punt voor de pauze. Deze score wordt weergegeven in een grafiek. Op deze wijze wordt het verschil in waardering tussen de beide groepen en de meetmomenten zichtbaar.

Grafiek 1: Gemiddeld cijfer voor de pauze

In grafiek 1 wordt zichtbaar of en welke interventies effect hebben op de pauzebeleving.

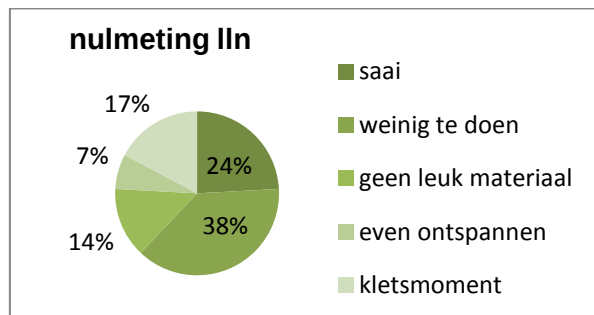
Om te weten te komen wat de beweegreden voor de betreffende waarde van het bepaalde punt is er een open vraag bij gesteld: *“Wat zorgt ervoor dat je dat punt gegeven hebt?”*

De kwalitatieve gegevens, verkregen vanuit de open vraag bij de waarderingsschaal, zijn verzameld en in een tabel geplaatst. Tabel 1 is hier een voorbeeld van.

Antwoorden op de open waarderingsschaalvraag (vanuit de leerlingen tijdens de nulmeting)	Aantal keer het gegeven antwoord	Aantallen omgezet in percentages
Ik vind de pauze saai	7	24%
Ik heb weinig te doen	12	38%
Er is geen leuk materiaal waar ik mee kan spelen	4	14%
Ik vind de pauze een tijd waarin ik me kan ontspannen	3	7%
Ik kan dan met mijn vrienden kletsen	5	17%

Tabel 1: Het argument voor de waardering van de pauze

De aantallen zijn geturfd en vervolgens in percentages (laatste kolom in tabel 1) uitgedrukt en in een taartdiagram geplaatst.

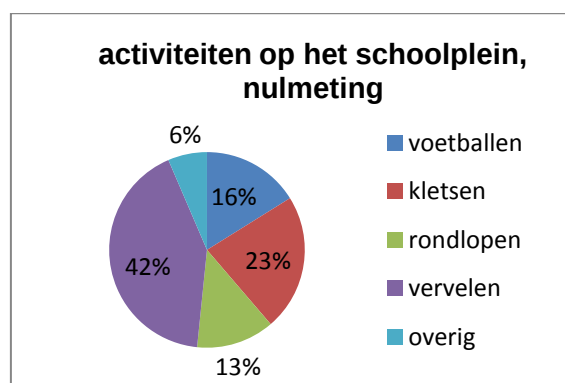
Figuur 1: De genoemde argumenten voor de waardering van het cijfer voor de pauze bij de nulmeting door de leerlingen

4.2.2 Vragenlijsten

De vragenlijsten zijn aan het begin en na iedere interventie aan de beide groepen (leerlingen en leerkrachten/TSO-ouders) voorgelegd. De vragenlijsten bevatten open en gesloten vragen.

4.2.2.1 Open vragen in de vragenlijsten

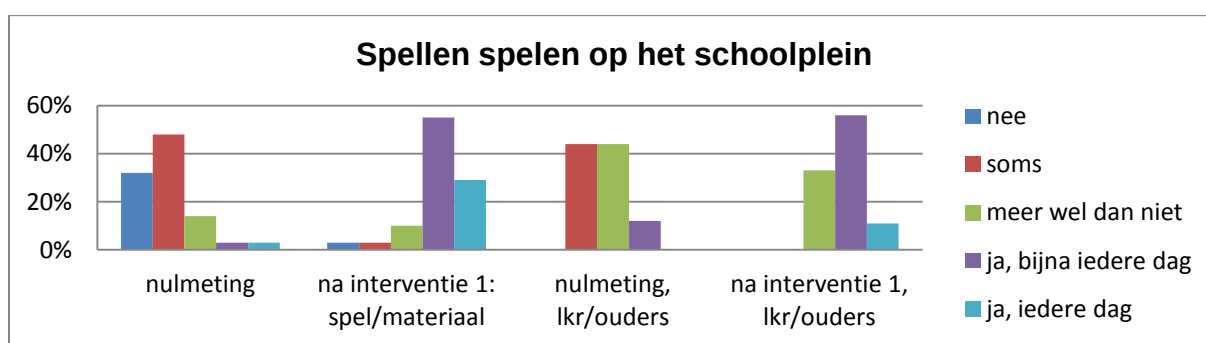
De open vragen omvatten kwalitatieve gegevens. De gegeven antwoorden worden geturfd en zullen uitgedrukt worden in percentages om de verhoudingen duidelijk aan te tonen. De presentatie is in de vorm van een taartdiagram. Dezelfde werkwijze heeft plaatsgevonden als bij figuur 1. Aangezien de antwoorden per interventie verschillen zullen de taartdiagrammen van de meerdere meetmomenten verschillen van kleur. Een voorbeeld van zo'n dergelijke presentatie:

Figuur 2: De activiteiten die op het schoolplein gedaan / gespeeld worden tijdens de nulmeting

4.2.2.2 Gesloten vragen in de vragenlijsten

De gesloten vragen zijn meerkeuzevragen. De aantallen van ieder antwoord op de meerkeuzevraag zijn geturfd. Op deze wijze zijn de antwoorden gegroepeerd en kunnen in een grafiek verwerkt worden. In de grafieken worden de resultaten vanuit de nulmeting en de drie interventies getoond. De gegevens vanuit de leerlingen en leerkrachten/TSO-ouders worden ter vergelijking in één grafiek getoond. Aangezien beide groepen andere aantallen omvatten, is ervoor gekozen de aantallen om te zetten in percentages. De percentages op de verticale as zijn de percentages van het totaal aantal personen dat hetzelfde betreffende antwoord gegeven heeft. Een voorbeeld hiervan is grafiek 2.

Grafiek 2: De gespeelde spellen op het schoolplein

Vervolgens is gekeken naar de tevredenheid vanuit de leerlingen ($\leftarrow$ LLN) en leerkrachten/TSO-ouders ($\leftarrow$ LKR/TSO) om de vooruitgang te kunnen bepalen. De percentages van de positieve antwoorden zijn opgeteld (bijvoorbeeld leuk en heel leuk) en in een tabel geplaatst. In de laatste kolom is het verschil in positieve dan wel negatieve zin zichtbaar tussen de nulmeting en na de betreffende interventie. Ter verduidelijking is tabel 2 getoond met betrekking tot interventie 1:

Tevredenheid over:	nulmeting	na interventie 1	Vershil
Samenspel ($\leftarrow$ LLN)	52%	97%	+45%
Samenspel ($\leftarrow$ LKR/TSO)	45%	100%	+55%
Beweging ($\leftarrow$ LLN)	35%	97%	+44%
Beweging ($\leftarrow$ LKR/TSO)	22%	100%	+78%
Spelen van spellen ($\leftarrow$ LLN)	6%	84%	+78%
Spelen van spellen ($\leftarrow$ LKR/TSO)	11%	67%	+55%
Gebruik van klein materiaal ($\leftarrow$ LLN)	0%	96%	+96%
Gebruik van klein materiaal ($\leftarrow$ LKR/TSO)	0%	100%	+100%

Tabel 2: De tevredenheid over het samenspel, beweging, het spelen van spellen en het gebruik van klein materiaal

4.2.3 Observaties

Naast de afname van vragenlijsten heeft ook bij aanvang en na iedere interventie een observatie van het gedrag op het schoolplein plaatsgevonden. Met behulp van een gestructureerd schema zijn de volgende zaken geobserveerd:

- De mate van samenspel
- De spellen die worden gespeeld
- Het materiaal dat op het schoolplein aanwezig is
- Het materiaal waarmee gespeeld wordt
- Het aantal conflicten

De middagpauze van 30 minuten is geobserveerd en geturfd in 3 delen van 10 minuten. De standpositie is een centrale plaats waarbij het hele schoolplein is te overzien. Door de observaties kan bekeken worden of de persoonlijke visualisatie overeenkomsten vertoont met de antwoorden in de vragenlijsten. Door deze methode naast de vragenlijsten in te zetten, is triangulatie toegepast en wordt de betrouwbaarheid met betrekking tot de conclusie groter.

4.3 De drie interventies

Het betreft de volgende drie interventies:

1. Spel- en materiaalaanbod
2. Mede-eigenaarschap
3. Schoolplein

4.3.1 Spel- en materiaalaanbod

Data betreffende spel- en materiaalaanbod is verzameld door voorafgaand aan de interventie en na periodes van drie weken vragen te stellen over en te observeren van:

- alleen / samen spelen
- wel / geen spellen spelen
- weinig / veel bewegen
- wel / niet met materiaal spelen

4.3.2 Mede-eigenaarschap in schoolpleinafspraken

Data betreffende mede-eigenaarschap is verzameld door voorafgaand aan de interventie en na periodes van drie weken vragen te stellen over:

- wel / niet kennen van de schoolpleinafspraken
- wel / niet gedragen volgens de gedragsverwachtingen
- aantal conflicten

Daarbij is het aantal conflicten opgenomen in de gestructureerde observaties.

4.3.3 Het schoolplein

Data betreffende het schoolplein is verzameld door voorafgaand aan de interventie en na een periode van drie weken vragen te stellen over:

- schoolplein wel / niet leuk vinden uitzien
- schoolpleinindeling wel / niet goed vinden

Op deze wijze zijn gegevens verzameld om antwoorden op de deelvragen en vervolgens de onderzoeksvraag te geven. De presentatie van deze gegevens wordt in hoofdstuk 5 getoond.

Hoofdstuk 5: Conclusies en aanbevelingen

5.1 Inleiding

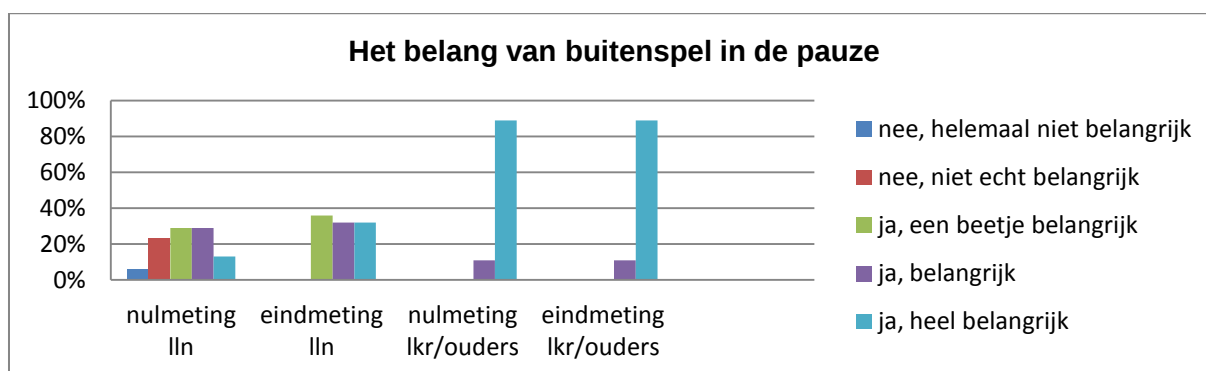
In dit hoofdstuk worden de deelvragen beantwoord aan de hand van de literatuurstudie en de verkregen data. De conclusies uit de deelvragen geven gezamenlijk een antwoord op de onderzoeksvraag. Vervolgens volgt een aantal aanbevelingen.

5.2 Beantwoorden van de deelvragen

Allereerst is bekeken wat de waarde van buitenspel voor de leerlingen van groep 8 is en of daar aanbod door de leerkracht een rol bij speelt. Door daarnaast de data te bekijken van het effect van aanbod in spel met behulp van klein speelmateriaal, mede-eigenaarschap en schoolpleininrichting in de praktijk kan antwoord gegeven worden op de deelvragen. Vervolgens wordt een koppeling gemaakt naar de in hoofdstuk 2 beschreven theorie.

5.2.1 Beantwoorden van deelvraag 1

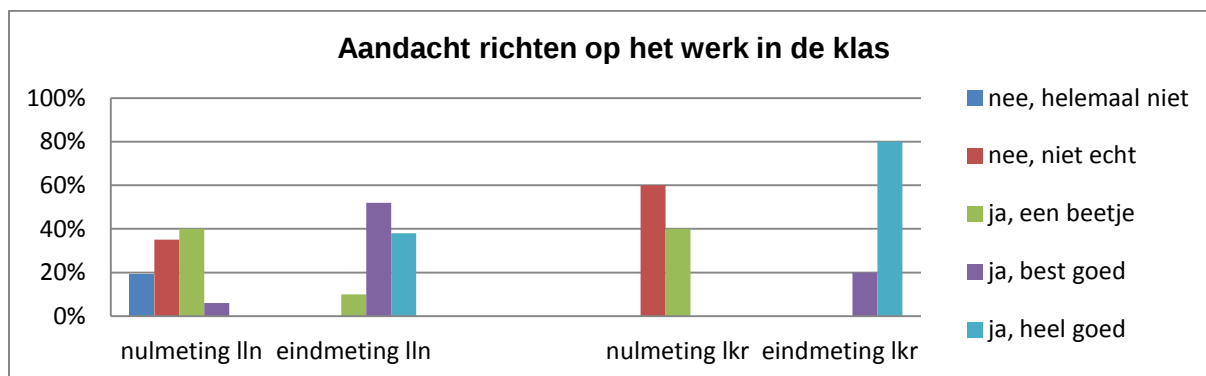
Wat is de waarde van buitenspel voor leerlingen in de leeftijdsgroep 10-12 jarigen en hoort aanbod door de leerkracht daarbij?

Grafiek 3: Het belang van buitenspel in de pauze

Terwijl de leerkrachten / TSO-ouders het belang van buitenspel al bij aanvang erkenden, zijn de leerlingen dat pas in de loop van het onderzoek gaan inzien (zie grafiek 3). Mogelijke redenen daarvoor zijn de ervaring van het actief bewegen en het samenspel met de sociale contacten. Eén leerling heeft namelijk gezegd: “Het

touwtjespringen lukt me nu veel beter.” Ook uitspraken als “Ik kan veel beter werken, nu ik mijn energie kwijt ben” en “Ik heb nu veel meer aansluiting binnen de groep” versterken eerder genoemde mogelijke oorzaken ter erkenning van het belang van buitenspel.

Grafiek 4: De mate van concentratie op het werk in de klas meteen na het buitenspel

Zowel de leerkrachten als de leerlingen ervaren een grote toename van concentratie in de klas na de middagpauze. Dit resultaat komt overeen met de theorie van Biddle, Sallis en Cavill (1998) dat beweging de concentratie vergroot. In tabel 3 wordt zichtbaar dat door het uitdagende aanbod de positieve beleving van de pauze met 75% is toegenomen en de negatieve beleving met 27% afgenomen.

Tevredenheid over de pauze (←LLN)	nulmeting	Eindmeting	Vershil
Negatief	33%	6%	-27%
Neutraal	48%	0%	
Positief	19%	94%	+75%

Tabel 3: De tevredenheid over de pauze vanuit de leerlingen

Dit komt overeen met wat Caminada & Leenders (2012) en Snoek en Maier (2004) in de theorie beschrijven. Volgens hen is aanbod namelijk belangrijk om buitenspel te stimuleren en verveling tegen te gaan.

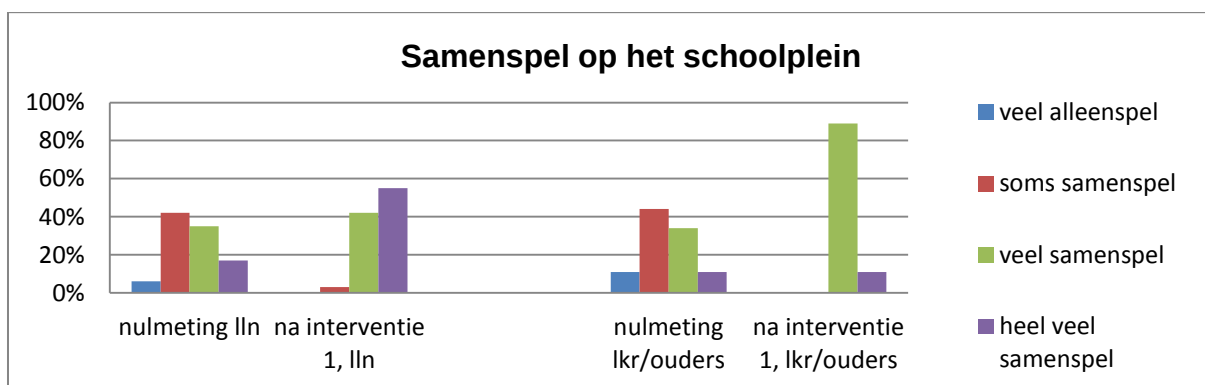
Conclusie:

Buitenspel is van grote waarde voor leerlingen van groep 8. Het uitdagende aanbod dat daarbij geboden wordt, is van belang om een positieve beleving te realiseren.

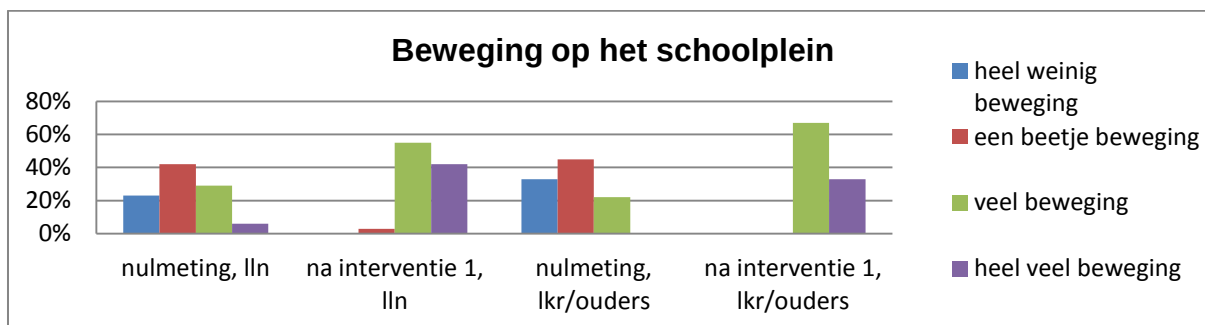
5.2.2 Beantwoorden van deelvraag 2

Welk effect heeft het aanbod en oefenen van spelideeën met behulp van klein materiaal op het schoolpleingedrag van de leerlingen van groep 8?

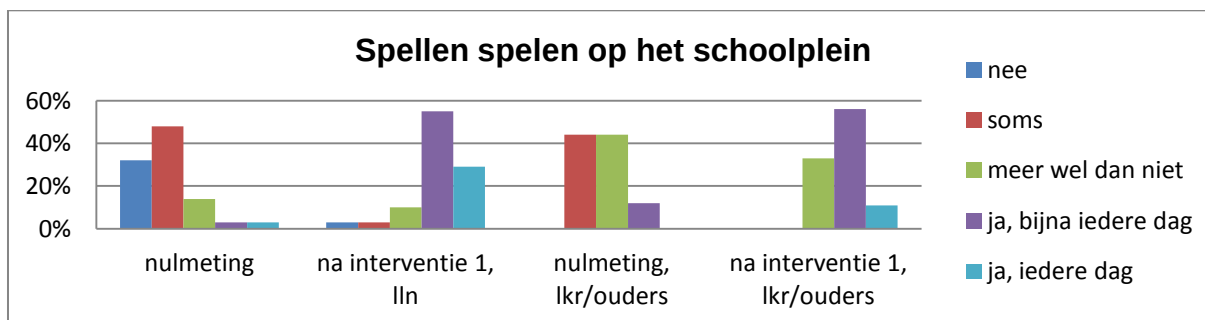
In de grafieken 5, 6, 7 en 8 staan de resultaten met betrekking tot spel- en materiaalaanbod. Bij de nulmeting is geen spelaanbod geweest en zijn er geen nieuwe materialen aangeboden. In de periode van drie weken erna hebben de leerkracht en klasgenoten de leerlingen een tiental spellen aangeleerd. Deze zijn gespeeld met behulp van aangeschaft klein speelmateriaal. De ervaringen na deze drie weken staan bij interventie 1(=spel- en materiaalaanbod):

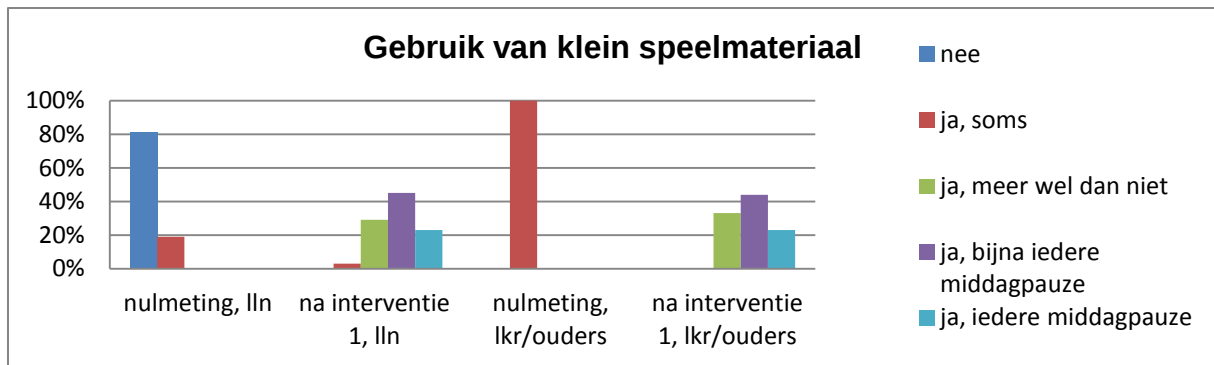
Grafiek 5: De mate van samenspel op het schoolplein

Grafiek 6: De mate van beweging op het schoolplein

Grafiek 7: De frequentie van het spelen van spellen op het schoolplein

Grafiek 8: De frequentie van het gebruik van klein speel materiaal

De observatie laat dezelfde vooruitgang op bovenstaande aspecten zien:

samenspel:

- nulmeting → Er zijn kinderen die alleen spelen, in koppeltjes of drietallen. Er is geen samenspel door grotere groepjes.
- na interventie 1 → 1 leerling speelt alleen, een groep van 10 leerlingen, 8 leerlingen en 6 leerlingen en twee drietallen spelen samen.
- na interventie 2 en 3 → Niemand speelt alleen.

beweging:

- nulmeting → 6 leerlingen zijn helemaal niet in beweging, 14 kinderen lopen kletsend rond, 11 kinderen bewegen.
- na interventie 1 → 4 leerlingen hebben nauwelijks bewogen.
- na interventie 2 → Iedereen, op 2 leerlingen na, is in beweging.
- na interventie 3 → Iedereen is in beweging.

het spelen van spellen:

- nulmeting → Ik zie behalve "pakkertje" geen spel.
- na interventie 1 → De spellen "Buskruit", "Wienerschnitzel", lummelen, superbal, overgooien en kringspellen worden gespeeld.
- na interventie 2 → Ik heb de volgende spellen gezien: tikspellen, lummelen, "voetje van de vloer", "Buskruit", superbal.
- na interventie 3 → Ik heb de volgende spellen gezien: tikspellen, lummelen, "voetje van de vloer", "Buskruit", superbal, kringspellen, trefbal, korfbal.

klein speelmateriaal:

nulmeting → Er is weinig klein speelmateriaal aanwezig op het schoolplein (1 bal, 3 steppen, 2 “rijdende trappertjes” en 2 skelters). 5 leerlingen gebruiken materiaal.

na interventie 2,3,4 → Er is veel klein materiaal op het schoolplein aanwezig (3 ballen, 3 steppen, 2 “rijdende trappertjes”, 2 skelters, kleine balletjes, 3 stuiterballen, 2 frisbees, 3 diabolosetjes, 4 kleine springtouwen, 2 grote springtouwen, 4 badmintonrackets, 1 elastiek) Bijna al het materiaal is in gebruik door leerlingen van groep 5-8.

Vanuit de resultaten van grafiek 5, 6, 7 en 8 is de tevredenheid onder de leerlingen en leerkrachten/TSO-ouders berekend. De resultaten daarvan staan in tabel 2:

Tevredenheid over:	nulmeting	na interventie 1	Vershil
Samenspel (←LLN)	52%	97%	+45%
Samenspel (←LKR/TSO)	45%	100%	+55%
Beweging (←LLN)	35%	97%	+44%
Beweging (←LKR/TSO)	22%	100%	+78%
Spelen van spellen (←LLN)	6%	84%	+78%
Spelen van spellen (←LKR/TSO)	11%	67%	+55%
Gebruik van klein materiaal (←LLN)	0%	96%	+96%
Gebruik van klein materiaal (←LKR/TSO)	0%	100%	+100%

Tabel 2: De tevredenheid over het samenspel, beweging, het spelen van spellen en het gebruik van klein materiaal

Op alle vlakken (samenspel, beweging, spellen spelen, gebruik materiaal) is de tevredenheid sterk toegenomen. In tabel 4 wordt getoond wat het spel- en materiaal aanbod voor een effect heeft op de verveling en het aantal conflicten.

	Nulmeting	na interventie 1	Vershil
Verveling (←LLN)	32%	0%	-32%
Verveling (←LKR)	80%	0%	-80%
Veel conflicten (←LLN)	19%	5%	-14%
Veel conflicten (←LKR/TSO)	11%	0%	-11%

Tabel 4: De mate van verveling en hoeveelheid conflicten op het schoolplein

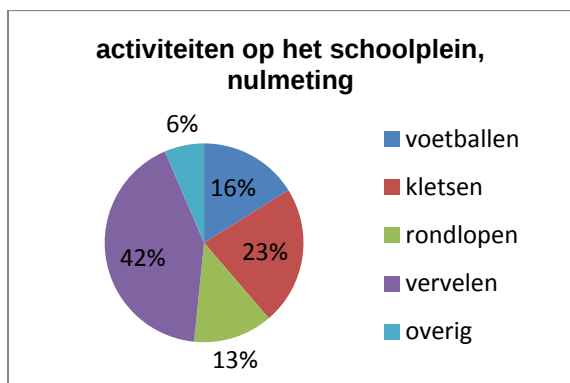
Door het aanbod in spel en materiaal is zowel de verveling als het aantal conflicten sterk afgenomen. Deze gegevens tonen in de praktijk wat Centrum School en Veiligheid (2004) en Van Gelder & Goedhart (2012) pretenderen. Volgens hen werkt verveling namelijk conflicten in de hand en kan dat tegengegaan worden door uitdaging te bieden. Hierbij moet wel in ogenschouw genomen worden dat het effect op de lange termijn niet gemeten is. Het effect kan mogelijk afnemen naarmate het “nieuwe” van de spellen en materialen af is. Afwisseling in aanbod (door middel van maandelijkse thema’s) kan echter een oplossing zijn (Van Gelder & Goedhart, 2012).

Vanuit de observatie met betrekking tot conflicten:

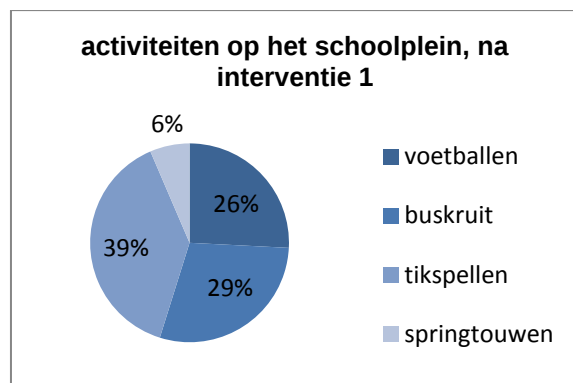
nulmeting → 7 conflicten vinden plaats.
na interventie 1 (spel met materiaal) → Er is 1 conflict geweest.

De observatie na de eerste interventie geeft met betrekking tot het aantal conflicten hetzelfde beeld. In die 30 minuten heeft maar één conflict plaatsgevonden.

Verveling is bij de nulmeting het sterkst vertegenwoordigd bij de vraag “Wat doe of speel je in de pauze?” Verveling en passief speelgedrag is omgezet in actief speelgedrag. Dat wordt in figuur 2 en 3 aangetoond.

Figuur 2: De activiteiten die op het schoolplein gedaan / gespeeld worden tijdens de nulmeting

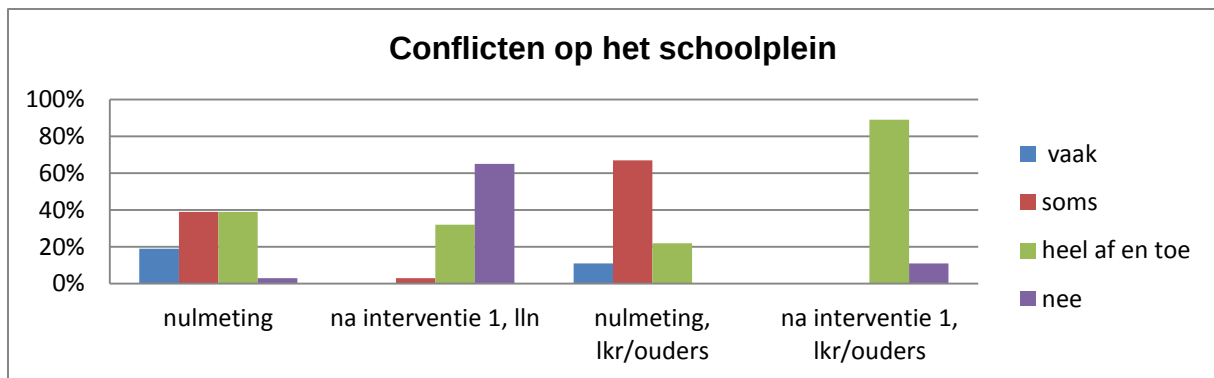
Figuur 3: De activiteiten die op het schoolplein gedaan / gespeeld worden na de eerste interventie

De leerlingen zijn allerlei soorten spellen gaan spelen. Deze spellen komen overeen met de spellen die door Adank en Jans (2011) als geschikt worden gevonden. Het touwtjespringen met het liedje “Karel 1, brak zijn been” en het spel “Buskruit” zijn met warmte ontvangen. De bewering van De Valck (2005) blijkt ook van toepassing dat door spelaanbod variatie in spel wordt uitgedaagd. De theorie van Van Gelder &

Goedhart (2012) is ook zichtbaar in mijn praktijk. Volgens hen zorgt het aanleren en spelen van spellen naast nieuwe uitdagingen voor vermindering van verveling en uiteindelijk tot minder conflicten. De rol van de leerkracht speelt een belangrijke actieve rol bij het continueren van het spelen van spellen. Een bewustwording van dit gegeven in mijn praktijk heeft plaatsgevonden.

Conclusie:

Geconcludeerd kan worden dat door spel- en materiaal aanbod de leerlingen uitgedaagd worden, meer bewegen, meer samenspelen en actieve spellen spelen. Het effect is dat de leerlingen zich daardoor beduidend minder vervelen en een sterke afname van het aantal conflicten (zie grafiek 9).

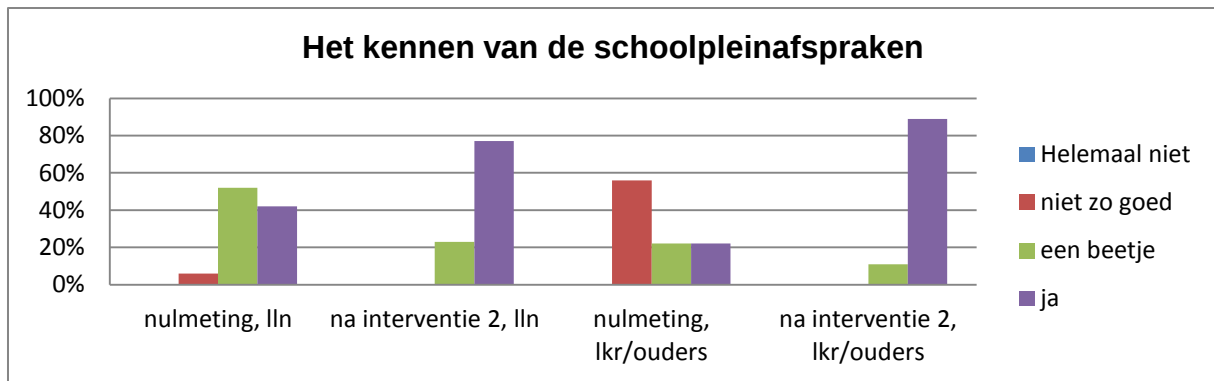

Grafiek 9: De frequentie van het aantal conflicten bij de nulmeting en na de eerste interventie

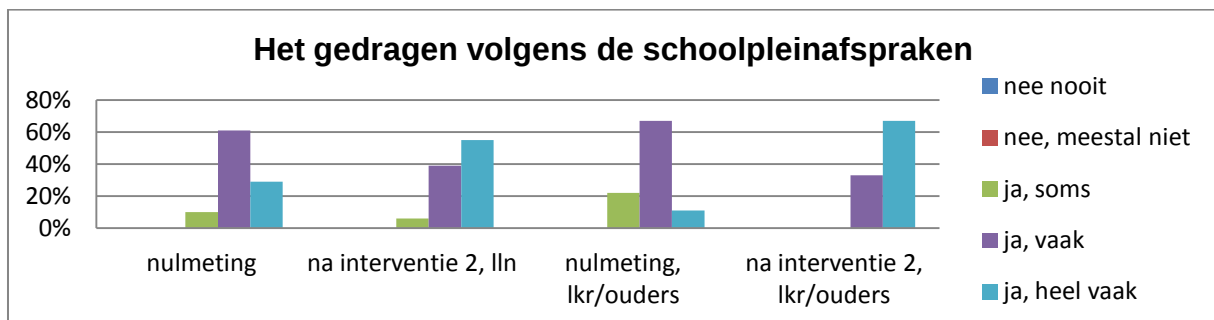
5.2.3 Beantwoorden van deelvraag 3

Welk effect heeft het gezamenlijk maken van schoolpleinregels en het omzetten in en visualiseren van gewenste gedragsverwachtingen op het schoolpleingedrag van de leerlingen van groep 8?

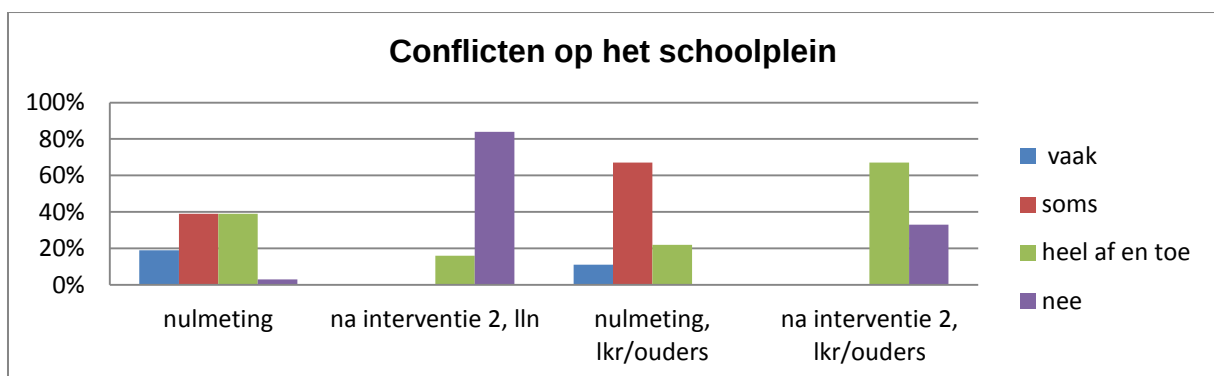
In de grafieken 10, 11 en 12 staan de resultaten met betrekking tot mede-eigenaarschap van de schoolpleinafspraken. Bij de nulmeting zijn de schoolpleinafspraken nog niet aan bod geweest. In de periode van de tweede interventie hebben de leerlingen gezamenlijk een top-10-lijst opgesteld met schoolpleinafspraken die zij belangrijk vinden. Deze hebben ze omgezet in gedragsverwachtingen, gevisualiseerd en gepresenteerd aan de andere groepen. De ervaringen na deze drie weken staan bij interventie 2:

Grafiek 10: Het kennen van de schoolpleinafspraken bij de nulmeting en na interventie 2

Grafiek 11: Het gedragen volgens de schoolpleinafspraken bij de nulmeting en na interventie 2

Grafiek 12: De frequentie van het aantal conflicten bij de nulmeting en na de tweede interventie

Vanuit de resultaten van de grafieken 10, 11 en 12 is de tevredenheid berekend. De resultaten daarvan zijn in tabel 5 te vinden:

Tevredenheid over:	nulmeting	na interventie 2	Vershil
Het kennen van de schoolpleinafspraken (←LLN)	42%	77%	+35%
Het kennen van de schoolpleinafspraken (←LKR/TSO)	22%	89%	+67%
Het gedragen volgens de gedragsverwachtingen (←LLN)	90%	94%	+4%

Het gedragen volgens de gedragsverwachtingen (←LKR/TSO)	78%	100%	+22%
Het aantal conflicten (←LLN)	42%	100%	+56%
Het aantal conflicten (←LKR/TSO)	22%	100%	+78%

Tabel 5: De tevredenheid over het kennen van en gedragen volgens de schoolpleinafspraken en het aantal conflicten

Na het omzetten van de afspraken in gedragsverwachtingen en het visualiseren ervan, is de tevredenheid bij zowel leerlingen als bij de leerkrachten / TSO-ouders op alle drie weergegeven aspecten (kennen, gedragen en conflicten) gestegen. Vooral de tevredenheid van de leerkrachten / TSO-ouders over het aantal conflicten is enorm gestegen, namelijk met 78%. De theorie van Van der Wolf & Van Beukering (2011), DeKeyser (1998), Snoek & Maier (2003) en Golly & Sprague (2012) bekrachtigt deze resultaten met de bewering dat de focus moet liggen op positieve verwachtingen en bekrachtigingen. De korte, pakkende en positief gestelde slogans hebben inderdaad gezorgd voor duidelijkheid en rust. Twee mooie hierop aansluitende slogans van de leerlingen zijn “wij spelen lief, want wij zijn creatief” en “wij hebben het nu allemaal heel fijn op het schoolplein”.

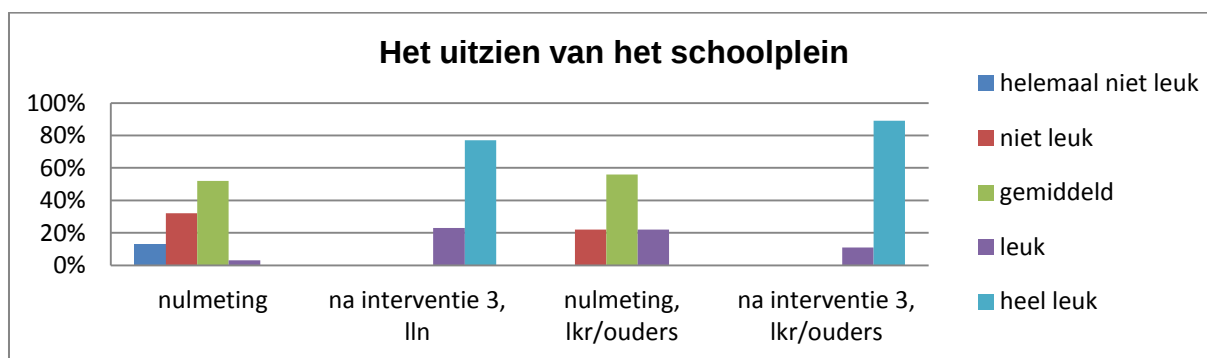
Conclusie:

Positieve gedragsverwachtingen vestigen de aandacht op de goede dingen. Dingen die aandacht krijgen, worden vaker getoond (Golly & Sprague, 2012). De leerlingen zijn meegenomen in het proces, waardoor het iets van henzelf is geworden en niet iets dat hen opgelegd is. Ze hebben zoals Marzano & Miedema (2008) zeggen geleerd verantwoordelijkheid te dragen om ze na te leven en het andere leerlingen te leren. Concluderend mag gesteld worden dat het gewenste gedrag is toegenomen en het aantal conflicten tot nihil is gebracht door de aandacht op positieve verwachtingen te richten en de leerlingen mede-eigenaar van het proces te maken. Het herhaaldelijk onder de aandacht brengen van de gedragsverwachtingen door de leerkracht is hierbij van belang, omdat deze levend moeten blijven bij de leerlingen.

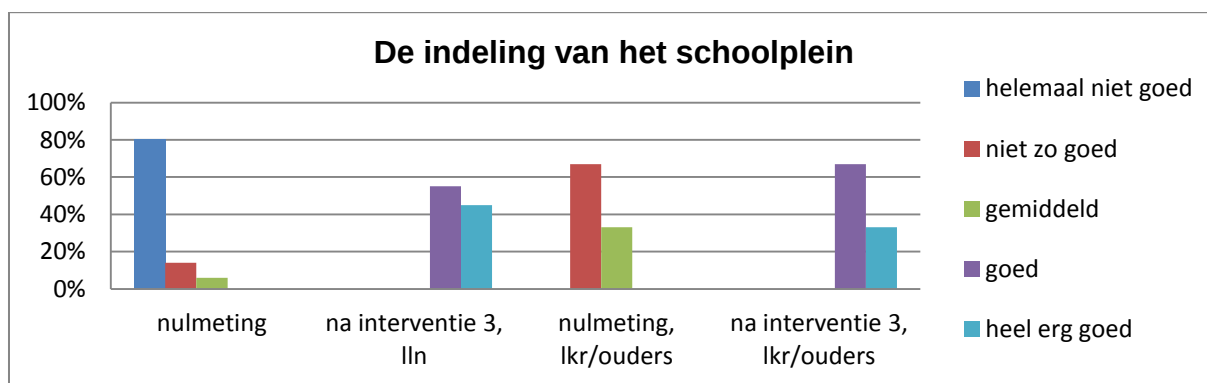
5.2.4 Beantwoorden van deelvraag 4

Welk effect heeft een aanpassing van de inrichting van het schoolplein op het schoolpleingedrag van de leerlingen van groep 8?

Op het moment van de nulmeting heeft nog geen verandering betreffende inrichting / indeling van het schoolplein plaatsgevonden. Bij de derde interventie heeft het schoolplein een transformatie ondergaan. Door de winterse omstandigheden heeft deze laatste interventie later plaatsgevonden dan aanvankelijk de bedoeling is geweest. De periode tussen de tweede en derde interventie omvat een periode van acht weken. Bij de start en eerste en tweede interventie was dat respectievelijk 3 weken. Het is niet duidelijk of dit van invloed is op de resultaten. De leerlingen van groep 8 hebben belijningen geverfd om de verschillende zones te benadrukken. Tevens is het fietsparcours verplaatst en een trefbal- annex badmintonveld toegevoegd. De ervaringen rond het gebruik van het “nieuwe” schoolplein staan onder interventie 3:

Grafiek 13: De mening over hoe het schoolplein uitziet bij de nulmeting en na interventie 3

Grafiek 14: De mening over de indeling van het schoolplein bij de nulmeting en na interventie 3

Het schoolplein is door de leerlingen van groep 8 geverfd op de dag dat de andere groepen op schoolreis waren. De verrassing is daarom de volgende dag des te groter geweest voor de andere

leerlingen. Reacties zoals “Wow, dat is mooi!” en “Nu, hebben we pas een sjieke schoolplaats” zijn ten gehore gebracht.

Vanuit de resultaten in de grafieken 13 en 14 is de tevredenheid berekend. De resultaten daarvan zijn in tabel 6 te vinden:

Tevredenheid over:	nulmeting	na interventie 3	Vershil
Het uitzien van het schoolplein (←LLN)	3%	100%	+97%
Het uitzien van het schoolplein (←LKR/TSO)	22%	100%	+78%
De indeling van het schoolplein (←LLN)	0%	100%	+100%
De indeling van het schoolplein (←LKR/TSO)	0%	100%	+100%

Tabel 6: De tevredenheid over het schoolplein

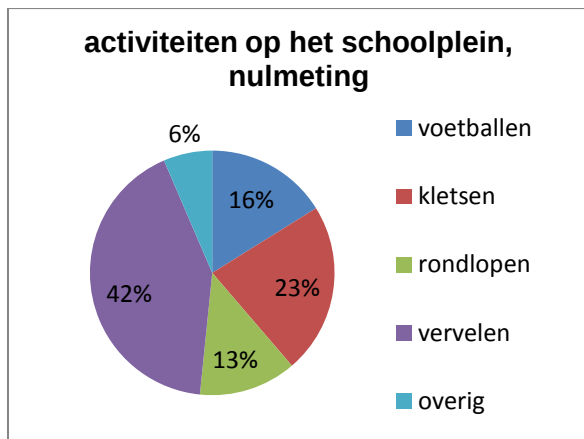
De tevredenheid is op beide aspecten (het uitzien en indeling) met betrekking tot het schoolplein enorm toegenomen. Bij de nulmeting heerst een grote mate van ontevredenheid en is na de interventie geheel omgeslagen in 100% tevredenheid. Het effect van de aanpassingen op het schoolplein is dat de mening van leerlingen over de pauze zeer positief is veranderd (zie tabel 7).

Vanuit de leerlingen:	nulmeting	na interventie 3	Vershil
Ik wil graag naar buiten tijdens de pauze	45%	100%	+55%
Ik vind de pauze leuk/heel leuk	19%	94%	+75%
Ik heb geen conflicten gehad	3%	94%	+91%
Ik verveel me vaak	32%	0%	-32%

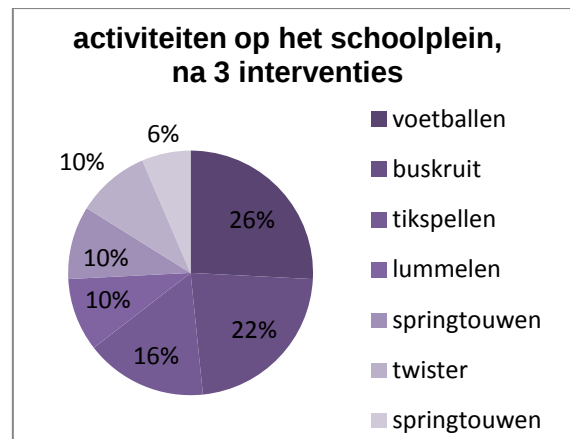
Tabel 7: De mening van de leerlingen over de pauze en de hoeveelheid conflicten

De theorie van Pappler en Witt (2001) komt in mijn praktijk tot uiting. De leerlingen beleven plezier en gaan heel graag buitenspelen op de speelplaats met zones, zoals Pappler en Witt aangeven. Tijdens de vierde observatie zijn heel veel actief spelende kinderen met stralende gezichten zichtbaar. Daarnaast komt de theorie van Adank & Jans (2010), Van Hagen (2007), Bekkering (2008), Goedhart & Ruijter (2007) en DeKeyser (1998) overeen met de praktijk dat zones conflicten en verstoring van spel tegengaan. 94% van de leerlingen geeft aan geen conflicten gehad te hebben tussen interventie 2 en 3. De taartdiagrammen van figuur 2 en 4 tonen de theorie van Janssen-Vos (2003) dat een goed ingericht schoolplein een verscheidenheid aan

spel uitlokt. Bij aanvang wordt behalve voetballen geen spel genoemd, terwijl na drie interventies een enorme verscheidenheid aan spellen wordt genoemd. De theorie van Taylor & Sallis (1997) dat de behoefte om fysiek actief te zijn afneemt naarmate de kinderen 3-12 jaar ouder worden, komt niet tot uiting in mijn praktijk. Bij de eindmeting zijn alle leerlingen actief aan het spelen.

Figuur 2: De activiteiten die op het schoolplein gedaan / gespeeld worden tijdens de nulmeting

Figuur 4: De activiteiten die op het schoolplein gedaan / gespeeld worden na 3 interventies

Conclusie:

Het aanbrengen van zones, belijningen en een vernieuwende indeling zorgt voor meer plezier bij de leerlingen, minder verveling, een verscheidenheid aan spel en een vermindering van het aantal conflicten op het schoolplein. Een kritische noot hierbij is dat de vorige interventies ook een rol spelen bij de uiteindelijke gedragsveranderingen op het schoolplein. De eerdere interventies zijn niet weggenomen in de periode van de latere interventies. De gegevens zijn dan ook niet van elkaar los te zien. In de resultaten komt daardoor wel naar voren dat de interventies elkaar versterken. De spelsuggesties ondersteunen bijvoorbeeld het gebruik van de inrichting van het schoolplein. Op de geverfde cirkels spelen de leerlingen namelijk de eerder geleerde spellen.

5.3 Beantwoorden van de onderzoeksvraag

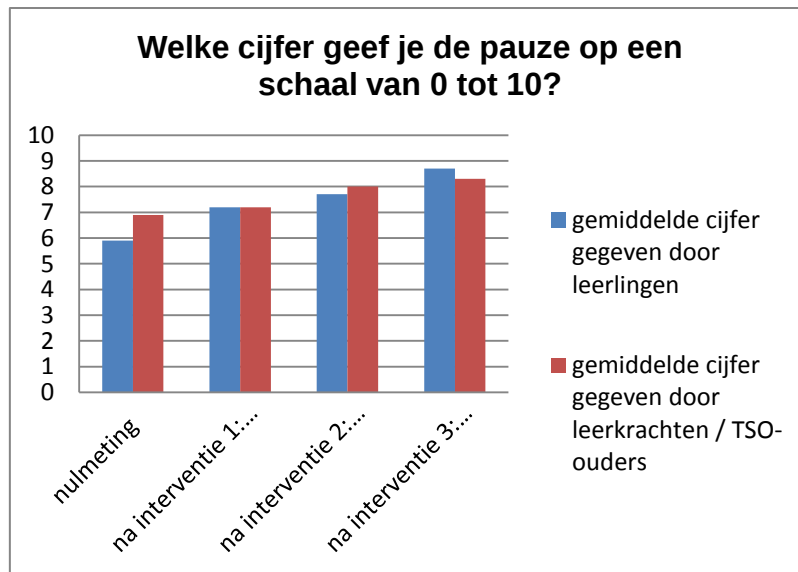
Hoe kan uitdagend aanbod (met betrekking tot spel, materiaal, afspraken, schoolplein) leiden tot gewenst gedrag bij de leerlingen van groep 8 op het schoolplein in de middagpauze?

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is gebruik gemaakt van de resultaten vanuit de deelvragen, het theoretisch kader en de verkregen data.

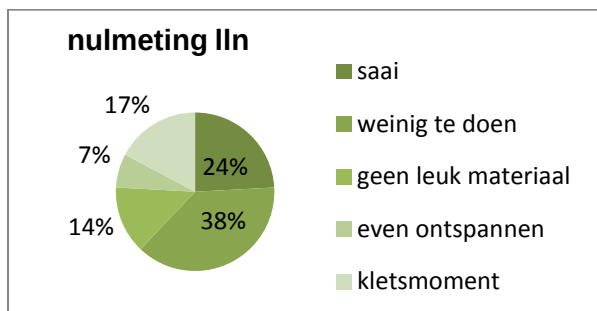
In hoofdstuk 1 staat beschreven wat onder gewenst gedrag op het schoolplein wordt verstaan, namelijk veel samenspel, een actieve houding ten opzichte van het spelen van spellen, geen uitingen van verveling en nauwelijks tot geen conflictbetrokkenheid. Op al deze onderdelen zijn grote positieve veranderingen geconstateerd. Door het aanbod van spel in combinatie met speelmateriaal zijn de leerlingen actiever gaan spelen. Door de spelvormen is er sprake van een grote mate van samenspel. De leerlingen hebben spelbagage gekregen, waardoor de verveling niet toeslaat. De verveling hebben de leerlingen bij de inventarisatie als grootste oorzaak aangegeven van het hoge aantal conflicten (zie bijlage 1). Het verdwijnen van de verveling en een nihil aantal conflicten is geconstateerd. Het schoolplein is een rijke omgeving met zones geworden. Deze omgeving versterkt bovenstaande positieve wentelingen.

In dit onderzoek is echter geen rekening gehouden met het verschil jongens - meisjes. Dit is aanvankelijk wel de bedoeling geweest, vanwege de scheve verhouding 7 – 24. Door gebrek aan tijd is dit aspect achterwege gelaten en is het aanbod op de gehele groep van 31 leerlingen gericht.

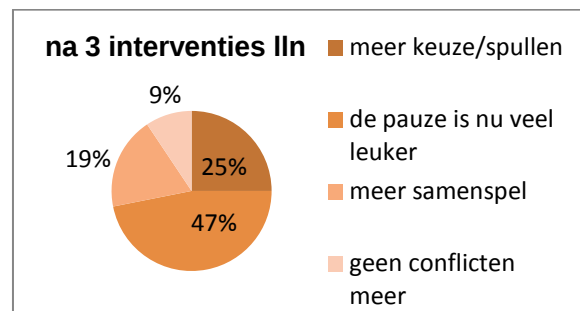
Zowel de leerlingen als de leerkrachten / TSO-ouders hebben voorafgaand en aansluitend aan het onderzoek de pauze een cijfer op de schaal van 1 tot 10 gegeven. Deze cijfers, gezamenlijk met de argumenten erachter, tonen aan dat het uitdagend aanbod het gedrag van de leerlingen sterk positief beïnvloed heeft (zie grafiek 1 en figuren 1, 5, 6 en 7).

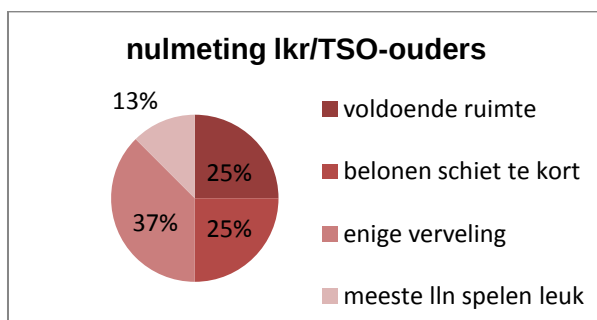
Grafiek 1: Gemiddeld cijfer voor de pauze

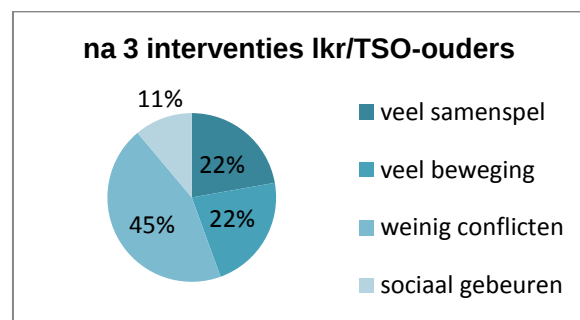
Figuur 1: De argumenten voor de waardering van het cijfer voor de pauze bij de nulmeting (lln)

Figuur 5: De argumenten voor de waardering van het cijfer voor de pauze na 3 interventies (lln)

Figuur 6: De argumenten voor de waardering van het cijfer voor de pauze bij de nulmeting (lkr/ouders)

Figuur 7: De argumenten voor de waardering van het cijfer voor de pauze na 3 interventies (lkr/ouders)

Een kanttekening hierbij is dat het praktijkonderzoek een periode van slechts 14 weken omvat. Het positieve effect op het gedrag en het aantal conflicten is aangetoond. Het effect op de lange termijn is niet bekend. Tevens heeft het praktijkonderzoek plaatsgevonden op basisschool Langeberg. Op een school met

een andere visie, gewoonten, omgeving en populatie kunnen de effecten heel anders uitvallen. De resultaten van dit onderzoek zijn dus geen garantie voor het slagen van een dergelijk onderzoek in een andere context.

5.4 Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen kunnen het pedagogisch klimaat op het schoolplein van basisschool Langeberg verder laten groeien:

5.4.1 Spel- en materiaalaanbod

De aangeleerde spellen worden tot einde schooljaar één dag in de week door een gemeentefunctionaris met de leerlingen gespeeld. Het is aan te raden dat de leerkrachten dit oppakken en ook actiever met de leerlingen een spel gaan spelen. Door de onderbouw- en bovenbouwpauze samen te voegen kan gebruik gemaakt worden van de kennis en kunde van groep 8. Deze leerlingen kunnen ingezet worden om met de andere leeftijdsgroepen spellen te spelen (Van Gelder & Goedhart, 2012)

Daar de leerlingen van de groepen 5-7 zeer enthousiast reageren op de materialen die voor groep 8 zijn aangeschaft, hebben deze leerlingen er ook gebruik van mogen maken. Het aanschaffen van een dergelijke materiaalkist voor iedere groep is gewenst, waardoor er voldoende materiaal voor alle leerlingen voorhanden is. Om de leerlingen enthousiast en uitgedaagd te houden, is het aan te bevelen de inhoud van de materiaalkisten af te wisselen. Op deze wijze krijgen de leerlingen steeds nieuwe mogelijkheden aangereikt.

5.4.2 Schoolpleinafspraken

De gewenste gedragsverwachtingen hangen visueel rondom het schoolplein. Het regelmatig onder de aandacht brengen van de leerlingen is van belang. Een koppeling van het beloningssysteem binnen de schoolmuren naar het spelen op het schoolplein is daarbij een aanbeveling.

5.4.3 Schoolpleininrichting

De leerlingen spelen meer spellen door de geverfde speelveldjes. Het “witte veldje” gelegen op de Brunssummerheide meteen naast de school kan ook als een extra speelveld ingezet worden. Uitbreiding van activiteiten zorgt voor extra uitdaging, wat verveling en conflicten tegengaat (Van Gelder & Goedhart, 2012). Tevens gaat dit gepaard met een vorm van beweging, wat weer tot het vergroten van de concentratie leidt (Biddle, Sallis en Cavill, 1998). Het wijkteam kan hier een rol in spelen.

Hoofdstuk 6 Reflectie

6.1 Reflectie op mijn kennis en handelen

Tijdens de opleiding Master SEN is het belang van reflectie regelmatig benadrukt. Om als professional verder tot ontwikkeling te komen, is het vermogen tot zelfreflectie essentieel (Schön, 1983). Ik heb dan ook vaak nagedacht over mijn professionele bekwaamheid. Een onderzoekende houding naar mijn eigen gedrag heeft geleid tot vergrote zelfkennis en zelfinzicht. Deze houding heb ik ook gericht op kennisontwikkeling. Ik heb geleerd theoretisch onderbouwd te handelen, wat in dit onderzoek naar voren is gekomen. Met behulp van het model van Bateson (1979) wordt mijn kennis en handelen als professional duidelijk.

1. Omgeving:

Ik heb een groep 8 met 31 leerlingen die behoefte heeft aan een positief, veilig maar ook uitdagend schoolklimaat waarin relatie, competentie en autonomie centraal staat. De behoefte van de collega's betreffende de omgeving is dezelfde als die van de leerlingen.

2. Gedrag: wat doe ik, wat is mijn observeerbare gedrag?

Ik start iedere ochtend door de leerlingen persoonlijk te begroeten waardoor meteen een goede basis voor echt contact is gelegd. Ik creëer een veilige leeromgeving in mijn groep en mijn lessen. Het waarderen van de leerlingen

en zorgen voor een respectvolle omgang van de leerlingen onderling staan bij mij bovenaan op de agenda. Daarbij maak ik waarden en normen bespreekbaar waar een ieder een eigen verantwoordelijkheid in heeft. De visie met de kernwaarden waar basisschool Langeberg voor staat, wil ik als persoon duidelijk uitdragen. Het past geheel bij mijn persoon, denkend aan respect, veiligheid, verantwoordelijkheid en kwaliteit.

Schoolwide positive behavior support is een echte eye-opener geweest tijdens de studie. Ik heb dit onderzoek dan ook volgens de principes van SWPBS uitgevoerd. Samen met mijn collega en medestudent Nicole Loermans heb ik door middel van SWPBS voorafgaand aan het onderzoek een veilig pedagogisch klimaat in de klassen en in de openbare ruimtes (toiletten, gangen, verwerkingsruimtes) gerealiseerd. Dat is op zo'n wijze gebeurd dat mijn collega's het begrepen, waardeerden en erin meegegaan zijn. Een uitgangspunt van Covey (2012) sluit hierbij goed aan: "Eerst begrijpen, dan begrepen worden".

3. Vaardigheden en kwaliteiten: wat kan ik?

Ik creëer een veilig, positief maar uitdagend klimaat in de klas en op het schoolplein. Positieve feedback en complimenten geven staan hierbij centraal (interpersoonlijk competent). Daarnaast ben ik erg gegroeid in het voeren van oplossingsgerichte gesprekken zowel met leerlingen als met collega's. Ik ben het belang gaan inzien van het praten mét leerlingen in plaats van óver leerlingen. De leerlingen hebben goed kunnen verwoorden welke stapjes zij willen zetten en wat zij daarbij nodig hebben. Deze oplossingsgerichte gesprekken blijf ik dan ook zeer zeker voortzetten (orthodidactisch competent met leerlingen).

4. Waarden en overtuigingen: wat vind ik belangrijk?

Het creëren van een omgeving waarin de leerlingen zich optimaal (zowel cognitief als sociaal-emotioneel) kunnen ontwikkelen. Het onderwijs sluit aan bij de onderwijsbehoeften van iedere leerling. Een positieve, oplossingsgerichte houding vind ik hierbij belangrijk. Ik ben het met Furman

(2009) eens dat leerlingen geen problemen hebben, maar soms vaardigheden missen die zij aangeleerd behoren te krijgen.

5. Identiteit: wie ben ik, wat is mijn doel?

Door de studie Master SEN ben ik beter over mijn handelen na gaan denken en op zoek gegaan naar bijbehorende theorieën. Een koppeling van mijn persoon, praktijk en theorie heeft plaatsgevonden. Handelingsgericht en oplossingsgericht werken is dagelijks in mijn handelen zichtbaar. Mijn kennis met betrekking tot deze manier van werken is namelijk vergroot en ik ben gegronde ervaringen rijker (orthodidactisch competent). Ik heb zaken bespreekbaar gemaakt en opgedane kennis met mijn collega's gedeeld. Deze kennisoverdracht met daarbij vertoning van voorbeeldgedrag, laat basisschool Langeberg groeien. Dit wordt theoretisch onderbouwd door Cauffman & Van Dijk (2009) met hun derde basisregel "wanneer iets blijkt te werken, leer het anderen". Het handelingsgericht werken staat mede door dit gegeven in mijn praktijk stevig in de schoenen. Een proactieve oplossingsgerichte teamspeler past nu geheel bij mijn persoonlijkheid.

6. Doel en missie: wat is het grotere geheel dat mij leidt?

Ik wil bijdragen aan het feit dat de leerlingen later terug kunnen kijken naar een basisschooltijd waarin zij zich begrepen en veilig voelden, uitgedaagd werden en optimaal konden ontplooien, waardoor zij goed in de maatschappij kunnen functioneren. De relatie is hierbij van groot belang om zich competent te voelen en vervolgens autonoom te kunnen handelen (Stevens, 2002).

6.2 Reflectie op het onderzoek

Door goed te luisteren naar mijn omgeving, heb ik de gevoelens van mijn collega's ervaren. Ik heb de rol van change agent aangenomen door dit onderzoek ten uitvoer te brengen (organisatorisch competent). Ik heb zorg gedragen voor een ieders veiligheid (interpersoonlijk competent). Gezamenlijke draagkracht en acties hebben gezorgd voor een veilig, positief klimaat op het schoolplein. Ik ben trots daarin een belangrijke rol gespeeld te hebben (competent in samenwerking met collega's en

omgeving). Een artikel in de stadskrant is een mooie bekroning op het werk (zie bijlage 13).

Het realiseren van het onderzoek heeft mij nogmaals duidelijk gemaakt dat ik een sterke behoefte aan structuur heb. Een duidelijke opbouw en planning geeft mij de houvast die ik nodig heb. Door eerst de deelvragen stap voor stap te beantwoorden, is het mij gelukt een antwoord op de onderzoeksvraag te verkrijgen. Van enige onzekerheid bij de start ben ik trots en zelfverzekerd geëindigd (competent in reflectie en ontwikkeling).

Dit onderzoek, gezamenlijk met de eerder door mij opgezette schoolbrede verandering volgens de principes van School Wide Positive Behavior Support, heeft een omslag van probleem denken in oplossingsgericht denken binnen het team teweeggebracht. Tevens heb ik een bewustwording bij mijzelf en mijn collega's gecreëerd over actieve deelname aan de pauzetijd (competent in samenwerking met collega's en omgeving). Ik heb geleerd en ervaren dat een positief klimaat een belangrijke voorwaarde is voor een optimale ontwikkeling (competent in reflectie en ontwikkeling). Het komend schooljaar wil ik het team inspireren om het proactief oplossingsgericht denken en handelen verder uit te breiden. Ik herken mezelf dan ook in de theorie over stijlvol samenwerken (Désar, 1996) als "de expressief", graag veel tijd bestedend aan motiveren, enthousiasmeren en inspireren. Dit alles zal zeker een verdere ontwikkeling binnen mijn praktijk bewerkstelligen. Mijn nieuwe functie als intern begeleider komend schooljaar zal mij hierbij vele kansen bieden.

Nawoord

Het belang van feedback is tijdens de opleiding Master SEN structureel aan de orde gesteld. Daarbij is mij duidelijk geworden dat de ontwikkelingskracht voornamelijk zit in de ontmoeting met de ander. Ik heb veel geleerd van de op- en aanmerkingen van professionals om me heen. Door feedback van medestudenten, collega's, mijn leidinggevende en mijn zus ben ik me bewust geworden van een groot aantal gedragingen van mezelf en de effecten daarvan op de ander. Dit bewustzijn heeft me de mogelijkheid gegeven mijn gedrag te handhaven of bij te sturen al naar gelang de situatie. Ook de feedback van mijn studiebegeleider de heer Adriaan Ansems heeft veel voordeel gebracht. Door hem ben ik bewuster en kritischer naar zaken gaan kijken en hoe deze beschreven dienen te worden. De uitspraak van Galileo Galilei vind ik hierbij toereikend:

'Je kan een mens niets leren; je kan hem alleen helpen het zelf te ontdekken in zichzelf.'

Bij deze wil ik dan ook al mijn critical friends heel erg bedanken voor de enorme steun en begeleiding.

Literatuurlijst

- Adank, A. & Jans, L. (2011). Het schoolplein...spelenderwijs bewegen. *Lichamelijke opvoeding*, 22-27.
- Bekkering, A. (2008). Lay-out 05. *Public playground: randvoorwaarden voor een goed (school)speelplein*. Rotterdam: The Netherlands Architecture Fund.
- Beukering, T. van, Lange, S. de & Pameijer, N. (2009). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor het schoolteam. Samen met collega's, leerlingen en ouders aan de slag*. Leuven: Acco.
- Biddle, S., Sallis, J., Cavill, N. (1998). *Young and active. Policy framework for young people and health-enhancing activity*. London: Health Education Authority.
- Bouw, C. & Karsten, L. (2004) *Stadskinderen; Verschillende generaties over de dagelijkse strijd om ruimte*. Amsterdam: Aksant
- Caminada, G. (2005). *Buitenspelen: suggesties voor buitenspelactiviteiten met jonge kinderen*. Amsterdam: Meulenhoff Educatief bv.
- Caminada, G. & Leenders, Y. (1996). *Buitenspel in het zonnetje: de ontwikkelingswaarden van buitenspel voor jonge kinderen*. Hoevelaken: CPS.
- Caminada, G & Leenders, Y. (2012). *Buitenspelen in het zonnetje*. Amersfoort: Thieme Meulenhof BV
- Centrum school en veiligheid. (2004). *Veilig voelen op het schoolplein: primair onderwijs*. Verkregen op januari 2013:
<http://www.schoolenveiligheid.nl/documents/63337/214695/Veilig+voelen+op+het+schoolplein+PO+%28pdf-bstand%29/da173a14-2b3b-451a-ba46-b3d3071f7e18?version=1.3>
- Collard, D. (2010). VU MC., onderzoek Collard, mei 2010. Verkregen op januari 2013: <http://www.vumc.nl/afdelingen/voorjournalisten>
- Craeynest, P. (2005). *Psychologie van de levensloop: inleiding in de ontwikkelingspsychologie*. Leuven: Acco.
- Cauffman, L. & Dijk, D. van (2009). *Handboek: oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.
- Covey, S. (2012). *De zeven eigenschappen van effectief leiderschap*. Business Contact.
- DeKeyser, P. (1998). *De schoolspeelplaats: speelse ideeën en adviezen voor een*

concrete aanpak. Leuven: Garant.

Delfos, M. (2004) Werken is nepspelen, school is ook opvoeden. *De wereld van het jonge kind*. Januari, 130-133.

Désar, M. (1996). *Stijlvol samenwerken. Een praktisch model om samenwerking te verbeteren*. Tilburg: GITP Management Opleidingen.

Förrer, M. & Schouten, E. (2009). *Klassenmanagement in de basisschool*.

Fundament voor effectief onderwijs. Amersfoort: CPS.

Furman, B. (2009). *Kids' Skills. Op speelse wijze vaardigheden ontwikkelen bij kinderen*. Amsterdam: Nelissen.

Gelder, W. van, & Goedhart, B. (sd). *Alles in beweging*. Verkregen op januari 2013: <http://www.in-beweging.net/literatuur-0>

Gezondheidsraad. (2003). *Overgewicht en obesitas*. Den Haag: Gezondheidsraad.

Goedhart, B. & Ruijter T. (2007). Buitenspelen en speelpleinen onder de loep. *Lichamelijke opvoeding*. 42-45.

Golly, A., & Sprague, J. (2012). *Positive Behavior Support. Goed gedrag kun je leren!* Huizen: Picapedia.

Hagen, A. van. (2007). *Schoolspeelplaats; een veranderde visie op het ontwerpen en het gebruiken van schoolspeelplaatsen*. SW, 13-17.

Halem, N van (2009). *Helpende zorg en welzijn: deel 2*. Velp: Angerenstein.

Harinck, F. (2010). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen: Garant.

Jans, L., & Borghouts, L. (2011). Volop beweging op het schoolplein. *JSW*, januari 5, 34-37.

Janssen-Vos, F. (2003). *Basisontwikkeling in de onderbouw*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J. & Scheepsma, W. (2007). *Ontwikkeling door onderzoek: een handreiking voor leraren*. Utrecht: ThiemeMeulenhoff.

Lange, R. van, Schuman, H. & Montesano Montessori, N. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen- Apeldoorn: Garant.

Marzano, R. & Miedema, W. (2008). *Leren in vijf dimensies. Moderne didactiek voor het voortgezet onderwijs*. Assen: Van Gorcum.

Overveld, K. van. (2012). Lezing: *De kracht van sociaal-emotioneel leren*. Roermond.

- Pappler, M. & Witt, R. (2001). *Natur Erlebnis Raume. Neue wege für Schulhöfe, Kindergarten und Spielplätze*. Kallmeyersche Verlagsbuchhandlung. Seelse – Velber.
- Paulussen, T., Schaalma, H., Bolman, C., Nooijer, J. de, Willemse, G. (1997). In: *Handboek jeugd, gezond in beweging*. Arnhem: Stichting Jeugd in beweging / NOC.
- Pötz, H. (2003). *Zinvol buiten spelen. Gezond bouwen en wonen*.
- Rijn, E. van & Vermeyden, S. (2009). *Behandeld trainen. Sociale en cognitieve behandelprogramma's voor kinderen met ontwikkelingsproblematiek*. Assen: Van Gorcum.
- Sallis, J., Conway, T., Prochaska, J., McKenzie, T. Marshall, S. & Brown, M. (2001). The association of school environments with youth physical activity. *American Journal for Public Health*, 618-620.
- Schön, D. (1983). *The reflective Practitioner. How professionals think in action*. The United States of America: Basic Books.
- Senge, P. (2008). *Lerende scholen. Het vijfde-discipline-handboek voor onderwijzers, ouders en iedereen die betrokken is bij scholing*. Schoonhoven: Academic Services.
- Snoek, C. & Maier, R. (2003). *Kinderen en...van schoolplein tot speelplaats: een inspirerende aanpak voor de verbetering van het pedagogisch klimaat op de speelplaats*. Hilversum: Kwintessens.
- Speelbrein (sd). Kompan Play Institute Internationaal Kenniscentrum. Verkregen op januari 2013: <http://www.speelbrein.nl>
- Stevens, L. (2002). *Zin in leren*. Antwerpen / Apeldoorn: Garant.
- Taylor, W., Sallis, J. (1997). Determinants of physical activity in children. *World Review of Nitrition and Dietetics*.
- Tuijl, C. van (2009). *Uitdagende kinderen tijdig in beeld*. Hengelo: Hogeschool Edith Stein.
- Tovey, H. (2011). *Laat ze buiten spelen*, Uitgeverij Garant, Apeldoorn
- Valck, M. de. (2005). *Speelboek: eerste hulp bij het leuk houden van spelen*. Amsterdam: SWP.
- Vygotsky, L. (1934/1986). *Thought and language*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Weijden, H., van der (2010). Toetsen, toetsen en nog eens toetsen. *Mensenkinderen*, jaargang 25, nr 120.

Westbroek, I. (2004). *Jongens zijn geen meisjes*. Verkregen op januari 2013:

http://www.tegenwicht.org/06_jongens/geen_meisjes.htm

Wolf, K. van der & Beukering, T. van. (2011). *Gedragsproblemen in scholen*.

Leuven/Den haag: Acco.

Zoneparc. (sd). Verkregen op januari 2013: www.zoneparc.nl

Bijlage 1: Vragenlijst leerlingen van groep 8 inventarisering pauze

Hallo jongens en meisjes,

Ik wil graag weten hoe jullie de pauze ervaren, welke dingen jullie goed vinden en welke jullie graag anders zien. Daarom vraag ik jullie deze vragenlijst in te vullen. Zo kan ik goed starten met mijn onderzoek om van de pauze een fijne tijd te maken.

1.Hoe ervaar je de grote pauze?

- ☐ Heel leuk
- ☐ Leuk
- ☐ Normaal
- ☐ Niet leuk
- ☐ Helemaal niet leuk

Omdat.....

2.Zie of ervaar je conflicten op het schoolplein?

- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee

Zo ja, welke conflicten zie je?.....

3.Waardoor ontstaan er conflicten op het schoolplein volgens jou?

- ☐ Geen goede inrichting van het schoolplein
- ☐ Uit verveling (geen idee wat te doen)
- ☐ Doordat de regels niet duidelijk zijn
- ☐ Door het niet goed naleven van de regels
- ☐ Te weinig klein spelmateriaal
- ☐ Anders, nl.....

4.Wat vind je van de inrichting van het schoolplein?

- ☐ Zeer goed
- ☐ Goed
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Matig
- ☐ Slecht

5. Wat zou je graag aan de inrichting van het schoolplein willen veranderen / toevoegen?

(Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Duidelijke indeling in verschillende zones (spel, klein materiaal, rust)
- ☐ Plekken waar we ons kunnen terugtrekken (chillen)
- ☐ Verschuiven van het fietsparcours
- ☐ Gekleurde lijnen ter verduidelijking tikspelen
- ☐ Anders, nl.....

6. Heb je genoeg materiaal om mee te spelen?

- ☐ Ja, meer dan genoeg
- ☐ Ja, maar er zou meer klein materiaal erbij mogen
- ☐ Nee, ik zou wel meer en ander klein materiaal willen
- ☐ Nee, er is veel te weinig materiaal

7. Ik zou graag het volgende klein materiaal willen:

(Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ballen
- ☐ Kleine balletjes
- ☐ Frisbee
- ☐ Klein springtouw
- ☐ Groot springtouw
- ☐ Elastiek
- ☐ Anders, nl.....

8. Weet je altijd wat je kunt doen op het schoolplein?

- ☐ Ja, ik heb altijd iets te doen
- ☐ Meestal wel
- ☐ Af en toe
- ☐ Meestal niet
- ☐ Nee, ik weet niet goed wat te doen

9. Wat doe je meestal op het schoolplein?

(Er zijn meerdere antwoorden mogelijk, als je meerdere antwoorden aangeeft, nummer ze dan: 1 doe je het vaakst, 2 iets minder vaak, enz.)

- ☐ Voetballen
- ☐ Tikspellen
- ☐ Kletsen
- ☐ Rondlopen
- ☐ Op een bankje zitten
- ☐ Met klein materiaal spelen, nl.....
- ☐ Vervelen
- ☐ Anders, nl.....

10. Welke dingen vind je goed aan de pauze op het schoolplein?

(Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Er zijn bijna geen ruzies tussen de kinderen
- ☐ Iedereen speelt leuke spelletjes met elkaar
- ☐ Er zijn leuke plekjes op het schoolplein
- ☐ Niemand klaagt over de pauzes
- ☐ Er is voldoende ruimte om te rennen
- ☐ Er is genoeg materiaal om mee te spelen
- ☐ De regels zijn duidelijk
- ☐ Anders, nl.....

11. Suggesties om de pauze op het schoolplein leuker te maken:

.....
.....
.....

Dankjewel voor jullie hulp!

Juf Ilona

Bijlage 2: Vragenlijst leerkrachten en TSO-ouders inventarisering pauze

Hallo collega's en TSO-ouders,

Ik wil gaan beginnen met een ontwerp om het buitenspel op het schoolplein tijdens de middagpauze te verbeteren. Om een goede start te kunnen maken, wil ik graag weten hoe jullie bevindingen met betrekking tot de pauze zijn. Daarom vraag ik jullie de vragenlijst in te vullen en deze ingevuld vrijdag weer in mijn postvakje te leggen.

1. Ik ben

- ☐ Een leerkracht van groep
- ☐ Een toezichthoudende ouder

2. Hoe ervaar je de grote pauze?

- ☐ Heel prettig
- ☐ Prettig
- ☐ Normaal
- ☐ Niet prettig
- ☐ Helemaal niet prettig
- Omdat.....

3. Zie of ervaar je conflicten op het schoolplein?

- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee
- Zo ja, welke conflicten zie je?.....

4. Waardoor ontstaan er conflicten op het schoolplein volgens jou?

(Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Geen goede inrichting van het schoolplein
- ☐ Uit verveling (geen idee wat te doen)
- ☐ Doordat de regels niet duidelijk zijn
- ☐ Door het niet goed naleven van de regels
- ☐ Te weinig klein spelmateriaal
- ☐ Anders, nl.....

5. Wat vind je van de inrichting van het schoolplein?

- ☐ Zeer goed
- ☐ Goed
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Matig
- ☐ Slecht

6. Wat zou je graag aan de inrichting van het schoolplein willen veranderen / toevoegen?

(Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Duidelijke indeling in verschillende zones (spel, klein materiaal, rust)
- ☐ Plekken waar de leerlingen zich kunnen terugtrekken (chillen)
- ☐ Verschuiven van het fietsparcours
- ☐ Gekleurde lijnen ter verduidelijking tikspelen
- ☐ Anders, nl.....

7. Hebben de leerlingen genoeg materiaal om mee te spelen?

- ☐ Ja, meer dan genoeg
- ☐ Ja, maar er zou meer klein materiaal erbij mogen
- ☐ Nee, er zou wel meer en ander klein materiaal bij mogen
- ☐ Nee, er is veel te weinig materiaal

8. Welk klein materiaal zou er volgens jou in een basispakket voor iedere groep moeten zitten? (Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ballen
- ☐ Kleine balletjes
- ☐ Frisbee
- ☐ Klein springtouw
- ☐ Groot springtouw
- ☐ Elastiek
- ☐ Anders, nl.....

9. Wat doen de leerlingen volgens jou het meest op het schoolplein? (Er zijn meerdere antwoorden mogelijk; graag nummeren: 1 vaakst, 2 iets minder vaak, enz.)

- ☐ Voetballen
- ☐ Tikspellen
- ☐ Skelteren
- ☐ Steppen
- ☐ In een groepje staan kletsen
- ☐ Zitten op een bankje
- ☐ Klimmen op het klimtoestel
- ☐ Koprollen aan de koprolstangen
- ☐ Stoeien
- ☐ Vervelen, wat rondhangen
- ☐ Rondlopen

**10. Welke dingen vind je goed aan de pauze op het schoolplein?
(Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)**

- ☐ Er zijn bijna geen ruzies tussen de kinderen
- ☐ Iedereen speelt leuke spelletjes met elkaar
- ☐ Er zijn leuke plekjes op het schoolplein
- ☐ Niemand klaagt over de pauzes
- ☐ Er is voldoende ruimte om te rennen
- ☐ Er is genoeg materiaal om mee te spelen
- ☐ De regels zijn duidelijk
- ☐ Anders, nl.....

11. Suggesties om de pauze op het schoolplein leuker te maken:

.....

.....

.....

12. Andere opmerkingen die je nog graag kwijt wilt over de middagpauze:

.....

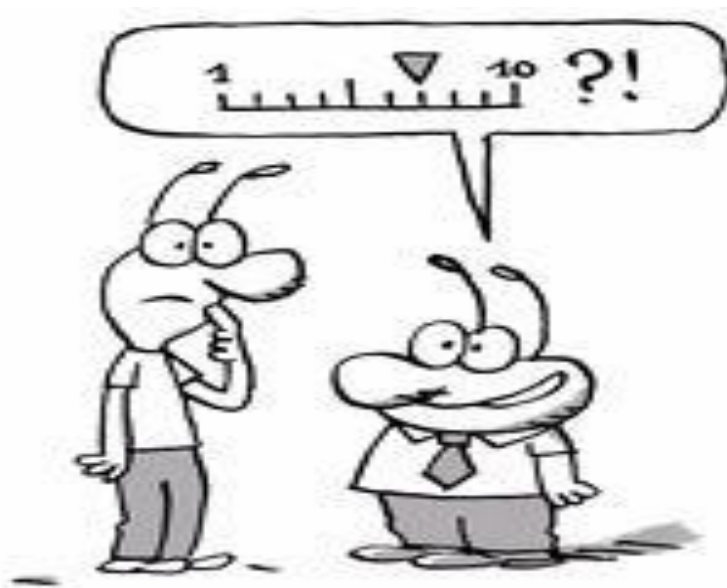
.....

.....

Dankjewel voor je medewerking!

Ilona

Bijlage 3: Waarderingsschaal pauze op het schoolplein, leerlingen groep 8, leerkrachten en TSO-ouders

Hoe vind jij de middagpauze op het schoolplein als je een cijfer van 0 tot 10 mag geven ? (0=helemaal niet leuk/goed, 10=super leuk/goed!)

Meetmoment: 1 – 2 – 3 – 4 (omcirkel het cijfer dat van toepassing is)

0

10

Wat zorgt ervoor dat je juist dat cijfer geeft?

.....

.....

.....

Bijlage 4: Vragenlijst leerlingen van groep 8 (nulmeting)

Hallo jongens en meisjes van groep 8,
Ik wil jullie vragen deze vragenlijst in te vullen. Daarmee helpen jullie mij om een goed startpunt te maken met mijn onderzoek betreffende het schoolplein.

1.Hoe belangrijk vind je het buitenspelen tijdens de pauze?

- ☐ Helemaal niet belangrijk
- ☐ Niet echt belangrijk
- ☐ Een beetje belangrijk
- ☐ Belangrijk
- ☐ Heel belangrijk

2.Hoe ervaar je de grote pauze?

- ☐ Helemaal niet leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Best wel leuk
- ☐ Heel erg leuk

Omdat.....

3.Wil je graag naar buiten tijdens de pauze?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet zo heel erg graag
- ☐ Ja, best wel graag
- ☐ Ja, heel graag

4.Kun je meteen na de middagpauze je aandacht weer goed richten op je werk in de klas?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet echt
- ☐ Ja, een beetje
- ☐ Ja, best goed
- ☐ Ja, heel goed

5.Verveel jij je weleens op het schoolplein in de pauze?

- ☐ Ja, heel erg vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee, bijna nooit
- ☐ Nee, nooit

6.Welke activiteiten doe of speel je op het schoolplein?

.....
.....

7. Heb je conflicten op het speelplein?

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja, meer dan twee keer per drie weken
- ☐ Ja, één of twee keer per drie weken
- ☐ Nee, (bijna) nooit

8. Beweeg je veel op het schoolplein?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Heel weinig

9. Speel je veel alleen of samen met andere kinderen?

- ☐ Ik speel veel alleen
- ☐ Ik speel soms samen met andere kinderen
- ☐ Ik speel veel samen met andere kinderen
- ☐ Ik speel heel veel samen met andere kinderen

10. Speel je spellen op het schoolplein?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

Ik speel.....

11. Speel je met klein materiaal op het schoolplein? (bal, springtouw, skelters..)

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

Ik speel met.....

12. Ken je de schoolpleinafspraken?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet zo goed
- ☐ Ja, een beetje
- ☐ Ja, goed

13. Gedraag je je volgens de schoolpleinafspraken?

- ☐ Nee, nooit
- ☐ Nee, meestal niet
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, heel vaak

14.Hoe vind je het schoolplein uitzien?

- ☐ Helemaal niet leuk
- ☐ Niet leuk
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Leuk
- ☐ Heel leuk

15.Hoe vind je de indeling van het schoolplein?

- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Goed
- ☐ Heel erg goed

Heel erg bedankt dat jullie meegewerkt hebben!

Groetjes, juf Ilona

Bijlage 5: Vragenlijst leerlingen (na eerste interventie)

Hallo jongens en meisjes van groep 8,

We hebben drie weken met elkaar spellen gespeeld en er is klein speelmateriaal aangeschaft. Nu wil ik graag weten of jullie schoolpleingedrag daardoor veranderd is. Daarom wil ik jullie nogmaals vragen een vragenlijst in te vullen.

1. Verveel jij je weleens op het schoolplein in de pauze?

- ☐ Ja, heel erg vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee, bijna nooit
- ☐ Nee, nooit

2. Welke activiteiten doe of speel je op het schoolplein?

.....

3. Heb je conflicten op het speelplein?

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja, meer dan twee keer per drie weken
- ☐ Ja, één of twee keer per drie weken
- ☐ Nee, (bijna) nooit

4. Beweeg je veel op het schoolplein?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Heel weinig

5. Speel je veel alleen of samen met andere kinderen?

- ☐ Ik speel veel alleen
- ☐ Ik speel soms samen met andere kinderen
- ☐ Ik speel veel samen met andere kinderen
- ☐ Ik speel heel veel samen met andere kinderen

6. Speel je spellen op het schoolplein?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

Ik speel

7. Speel je met klein materiaal op het schoolplein? (bal, springtouw, skelters..)

- 0 Nee
- 0 Ja, soms
- 0 Ja, meer wel dan niet
- 0 Ja, bijna iedere dag
- 0 Ja, iedere dag

Ik speel met.....

Heel erg bedankt dat jullie meegewerkt hebben!

Groetjes, juf Ilona

Bijlage 6: Vragenlijst leerlingen (na tweede interventie)

Hallo jongens en meisjes van groep 8,

We hebben de afgelopen drie weken de schoolpleinregels besproken en omgezet in slogans gewenst gedrag. Deze hebben we op posters gezet en aan de andere groepen gepresenteerd. Nu wil ik graag weten of ook deze acties jullie schoolpleingedrag veranderd hebben. Daarom wil ik jullie vragen weer mijn vragenlijst in te vullen.

1. Verveel jij je weleens op het schoolplein in de pauze?

- ☐ Ja, heel erg vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee, bijna nooit
- ☐ Nee, nooit

2. Welke activiteiten doe of speel je op het schoolplein?

.....

3. Heb je conflicten op het speelplein?

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja, meer dan twee keer per drie weken
- ☐ Ja, één of twee keer per drie weken
- ☐ Nee, (bijna) nooit

4. Beweeg je veel op het schoolplein?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Heel weinig

5. Speel je veel alleen of samen met andere kinderen?

- ☐ Ik speel veel alleen
- ☐ Ik speel soms samen met andere kinderen
- ☐ Ik speel veel samen met andere kinderen
- ☐ Ik speel heel veel samen met andere kinderen

6. Speel je spellen op het schoolplein?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

Ik speel

7. Speel je met klein materiaal op het schoolplein? (bal, springtouw, skelters..)

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

Ik speel met.....

8.Ken je de schoolpleinafspraken?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet zo goed
- ☐ Ja, een beetje
- ☐ Ja, goed

9.Gedraag je je volgens de schoolpleinafspraken?

- ☐ Nee, nooit
- ☐ Nee, meestal niet
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, heel vaak

Heel erg bedankt dat jullie meegewerkt hebben!

Groetjes, juf Ilona

Bijlage 7: Vragenlijst leerlingen (na derde interventie: eindmeting)

Hallo jongens en meisjes van groep 8,

We hebben gezamenlijk enorm onze best gedaan om het schoolplein heel mooi te maken. Jullie hebben een goede inzet getoond tijdens het schoonmaken en verven van het schoolplein. Maar nu vraag ik mij af of jullie de pauze mede door deze actie anders beleven. Om deze reden wil ik wil jullie een laatste keer vragen een vragenlijst in te vullen. Daarmee helpen jullie mij om het onderzoek betreffende de pauze op het schoolplein af te ronden.

1.Hoe belangrijk vind je het buitenspelen tijdens de pauze?

- ☐ Helemaal niet belangrijk
- ☐ Niet echt belangrijk
- ☐ Een beetje belangrijk
- ☐ Belangrijk
- ☐ Heel belangrijk

2.Hoe erg vind je de grote pauze?

- ☐ Helemaal niet leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Best wel leuk
- ☐ Heel erg leuk

Omdat.....

3.Wil je graag naar buiten tijdens de pauze?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet zo heel erg graag
- ☐ Ja, best wel graag
- ☐ Ja, heel graag

4.Kun je meteen na de middagpauze je aandacht weer goed richten op je werk in de klas?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet echt
- ☐ Ja, een beetje
- ☐ Ja, best goed
- ☐ Ja, heel goed

5.Verveel jij je weleens op het schoolplein in de pauze?

- ☐ Ja, heel erg vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee, bijna nooit
- ☐ Nee, nooit

6. Welke activiteiten doe of speel je op het schoolplein?

.....
.....

7. Heb je conflicten op het speelplein?

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja, meer dan twee keer per drie weken
- ☐ Ja, één of twee keer per drie weken
- ☐ Nee, (bijna) nooit

8. Beweeg je veel op het schoolplein?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Heel weinig

9. Speel je veel alleen of samen met andere kinderen?

- ☐ Ik speel veel alleen
- ☐ Ik speel soms samen met andere kinderen
- ☐ Ik speel veel samen met andere kinderen
- ☐ Ik speel heel veel samen met andere kinderen

10. Speel je spellen op het schoolplein?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

Ik speel.....

11. Speel je met klein materiaal op het schoolplein? (bal, springtouw, skelters..)

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

Ik speel met.....

12. Hoe vind je het schoolplein uitzien?

- ☐ Helemaal niet leuk
- ☐ Niet leuk
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Leuk
- ☐ Heel leuk

13.Hoe vind je de indeling van het schoolplein?

- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Goed
- ☐ Heel erg goed

Heel erg bedankt dat jullie aan mijn onderzoek meegewerkt hebben!

Groetjes, juf Ilona

Bijlage 8: Vragenlijst leerkrachten / TSO-ouders (nulmeting)

Hallo lieve collega's en ouders,
Ik wil jullie vragen deze vragenlijst in te vullen. Daarmee helpen jullie mij om een goed startpunt te maken met mijn onderzoek betreffende het schoolplein.

1.Hoe belangrijk vind je het buitenspelen tijdens de pauze?

- ☐ Helemaal niet belangrijk
- ☐ Niet echt belangrijk
- ☐ Een beetje belangrijk
- ☐ Belangrijk
- ☐ Heel belangrijk

2.Hoe erga je de grote pauze?

- ☐ Helemaal niet leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Best wel leuk
- ☐ Heel erg leuk

Omdat.....

3.Willen volgens jou de leerlingen graag naar buiten tijdens de pauze?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet zo heel erg graag
- ☐ Ja, best wel graag
- ☐ Ja, heel graag

4.Zie jij leerlingen die zich weleens vervelen op het schoolplein in de pauze?

- ☐ Ja, heel erg vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee, bijna nooit
- ☐ Nee, nooit

5.Welke activiteiten zie je op het schoolplein?

.....
.....

6.Zie je conflicten op het speelplein?

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja, meer dan twee keer per drie weken
- ☐ Ja, één of twee keer per drie weken
- ☐ Nee, (bijna) nooit

7.Zie je leerlingen veel bewegen op het schoolplein?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Heel weinig

8. Zie je leerlingen veel alleen of samen met andere kinderen spelen?

- ☐ Veel alleen
- ☐ Sommige kinderen spelen samen met andere kinderen
- ☐ Veel kinderen spelen samen met andere kinderen
- ☐ Heel veel kinderen spelen samen met andere kinderen

9. Zie je dat er spellen op het schoolplein gespeeld worden?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

De kinderen spelen.....

10. Zie je dat er met klein materiaal op het schoolplein gespeeld wordt? (bal, springtouw, skelters..)

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

De kinderen spelen met.....

11. Kennen de leerlingen de schoolpleinafspraken?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet zo goed
- ☐ Ja, een beetje
- ☐ Ja, goed

12. Gedragen de leerlingen zich volgens de schoolpleinafspraken?

- ☐ Nee, nooit
- ☐ Nee, meestal niet
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, heel vaak

14. Hoe vind je het schoolplein uitzien?

- ☐ Helemaal niet leuk
- ☐ Niet leuk
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Leuk
- ☐ Heel leuk

15.Hoe vind je de indeling van het schoolplein?

- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Goed
- ☐ Heel erg goed

Heel erg bedankt dat jullie meegewerkt hebben!

Groetjes, Ilona

Bijlage 9: Vragenlijst leerkrachten / TSO-ouders (na eerste interventie)

Hallo lieve collega's en ouders,

Hier volgt de tweede vragenlijst. De leerlingen van groep 8 hebben drie weken met elkaar spellen gespeeld en er is klein speelmateriaal aangeschaft. Nu wil ik graag weten of hun schoolpleingedrag daardoor veranderd is. Daarom wil ik jullie nogmaals vragen een vragenlijst in te vullen.

1. Zie jij leerlingen die zich weleens vervelen op het schoolplein in de pauze?

- ☐ Ja, heel erg vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee, bijna nooit
- ☐ Nee, nooit

2. Welke activiteiten zie je op het schoolplein?

.....

.....

3. Zie je conflicten op het speelplein?

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja, meer dan twee keer per drie weken
- ☐ Ja, één of twee keer per drie weken
- ☐ Nee, (bijna) nooit

4. Zie je leerlingen veel bewegen op het schoolplein?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Heel weinig

5. Zie je leerlingen veel alleen of samen met andere kinderen spelen?

- ☐ Veel alleen
- ☐ Sommige kinderen spelen samen met andere kinderen
- ☐ Veel kinderen spelen samen met andere kinderen
- ☐ Heel veel kinderen spelen samen met andere kinderen

6. Zie je dat er spellen op het schoolplein gespeeld worden?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

De kinderen spelen.....

7.Zie je dat er met klein materiaal op het schoolplein gespeeld wordt? (bal, springtouw, skelters..)

- 0 Nee
- 0 Ja, soms
- 0 Ja, meer wel dan niet
- 0 Ja, bijna iedere dag
- 0 Ja, iedere dag

De kinderen spelen met.....

Bedankt voor jullie medewerking!

Groetjes, Ilona

Bijlage 10: Vragenlijst leerkrachten / TSO-ouders (na tweede interventie)

Hallo lieve collega's en ouders,

Hier volgt de derde vragenlijst. De leerlingen van groep 8 hebben de schoolpleinregels besproken en omgezet in slogans gewenst gedrag. Deze posters hebben zij gepresenteerd aan de andere groepen. Ik wil graag weten of ook deze actie hun schoolpleingedrag veranderd heeft. Daarom wil ik jullie voor de derde maal vragen een vragenlijst in te vullen.

1. Zie jij leerlingen die zich weleens vervelen op het schoolplein in de pauze?

- ☐ Ja, heel erg vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee, bijna nooit
- ☐ Nee, nooit

2. Welke activiteiten zie je op het schoolplein?

.....
.....

3. Zie je conflicten op het speelplein?

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja, meer dan twee keer per drie weken
- ☐ Ja, één of twee keer per drie weken
- ☐ Nee, (bijna) nooit

4. Zie je leerlingen veel bewegen op het schoolplein?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Heel weinig

5. Zie je leerlingen veel alleen of samen met andere kinderen spelen?

- ☐ Veel alleen
- ☐ Sommige kinderen spelen samen met andere kinderen
- ☐ Veel kinderen spelen samen met andere kinderen
- ☐ Heel veel kinderen spelen samen met andere kinderen

6. Zie je dat er spellen op het schoolplein gespeeld worden?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

De kinderen spelen.....

7.Zie je dat er met klein materiaal op het schoolplein gespeeld wordt? (bal, springtouw, skelters..)

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

De kinderen spelen met.....

8.Kennen de leerlingen de schoolpleinafspraken?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet zo goed
- ☐ Ja, een beetje
- ☐ Ja, goed

9.Gedragen de leerlingen zich volgens de schoolpleinafspraken?

- ☐ Nee, nooit
- ☐ Nee, meestal niet
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, vaak
- ☐ Ja, heel vaak

Bijlage 11: Vragenlijst leerkrachten / TSO-ouders (na derde interventie: eindmeting)

Hallo lieve collega's en ouders,
Hier volgt de laatste vragenlijst. De laatste interventie is drie weken geleden gestart. De leerlingen hebben het schoolplein geveerd en in zones verdeeld. Ik wil jullie vragen deze laatste vragenlijst in te vullen. Daarmee helpen jullie mij om het onderzoek betreffende het schoolplein goed af te ronden.

1.Hoe belangrijk vind je het buitenspelen tijdens de pauze?

- ☐ Helemaal niet belangrijk
- ☐ Niet echt belangrijk
- ☐ Een beetje belangrijk
- ☐ Belangrijk
- ☐ Heel belangrijk

2.Hoe ervaar je de grote pauze?

- ☐ Helemaal niet leuk
- ☐ Niet zo leuk
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Best wel leuk
- ☐ Heel erg leuk

Omdat.....

3.Willen volgens jou de leerlingen graag naar buiten tijdens de pauze?

- ☐ Nee, helemaal niet
- ☐ Nee, niet zo heel erg graag
- ☐ Ja, best wel graag
- ☐ Ja, heel graag

4.Zie jij leerlingen die zich weleens vervelen op het schoolplein in de pauze?

- ☐ Ja, heel erg vaak
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, heel af en toe
- ☐ Nee, bijna nooit
- ☐ Nee, nooit

5.Welke activiteiten zie je op het schoolplein?

.....
.....

6.Zie je conflicten op het speelplein?

- ☐ Ja, heel veel
- ☐ Ja, meer dan twee keer per drie weken
- ☐ Ja, één of twee keer per drie weken
- ☐ Nee, (bijna) nooit

7. Zie je leerlingen veel bewegen op het schoolplein?

- ☐ Heel veel
- ☐ Veel
- ☐ Een beetje
- ☐ Heel weinig

8. Zie je leerlingen veel alleen of samen met andere kinderen spelen?

- ☐ Veel alleen
- ☐ Sommige kinderen spelen samen met andere kinderen
- ☐ Veel kinderen spelen samen met andere kinderen
- ☐ Heel veel kinderen spelen samen met andere kinderen

9. Zie je dat er spellen op het schoolplein gespeeld worden?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

De kinderen spelen.....

10. Zie je dat er met klein materiaal op het schoolplein gespeeld wordt? (bal, springtouw, skelters..)

- ☐ Nee
- ☐ Ja, soms
- ☐ Ja, meer wel dan niet
- ☐ Ja, bijna iedere dag
- ☐ Ja, iedere dag

De kinderen spelen met.....

11. Hoe vind je het schoolplein uitzien?

- ☐ Helemaal niet leuk
- ☐ Niet leuk
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Leuk
- ☐ Heel leuk

12. Hoe vind je de indeling van het schoolplein?

- ☐ Helemaal niet goed
- ☐ Niet zo goed
- ☐ Gemiddeld
- ☐ Goed
- ☐ Heel erg goed

Heel erg bedankt voor jullie fijne medewerking aan het onderzoek!

Groetjes, Ilona

Bijlage 12: Observatieformulier

Week:dag	0-10 min.	10-20 min.	20-30 min.
samenspel:			
Alleen			
groepje van twee			
groep van meer dan twee			
spellen:			
Balspel			
Tikspel			
Springtouw			
Frisbee			
Elastiek			
.....			
.....			
.....			
materiaal:			
Bal			
Elastiek			
Springtouw			
Diabolo			
Frisbee			
Badminton			
Stuiterbal			
conflicten:			

STADSKRANT | BRUNSSUM

INFORMATIEKRANT VOOR ALLE INWONERS VAN BRUNSSUM JAARGANG 3 | NR. 5 | JULI-AUGUSTUS 2013

Uw favoriete
groene plekjes
in Brunssum op
pag 4 en 5

Langeberg en Meander pilot bij GGD-project Active Living

Superblij met het sport- & speelplein op school

Het is goed voor kinderen om één uur per dag te bewegen. Fietsen, sporten, spelen, het maakt niet uit, als je maar beweegt. Want: kinderen die meer bewegen, zijn gezonder, zitten beter in hun vel en presteren beter op school. Dat is bewezen! Met het GGD-project 'Active Living' worden kinderen gestimuleerd om écht actiever te worden.

Active Living draait sinds najaar 2012 op twee Brunssumse basisscholen, Meander en Langeberg.

Actief naar school

Active Living heeft verschillende ambities. "Allereerst willen we dat kinderen en ouders vaker te voet of op de fiets naar school gaan," zegt Truusje Diepenmaat van de GGD. "Om dat te stimuleren, hebben we onlangs, op 4 juni, een eerste 'Active Living Day' gehad op basisschool Meander."

Die dag mochten kinderen volop sporten en spelen, maar er was méér. De kinderen gingen ook op zoek naar onveilige situaties in de omgeving van de school en mochten meedenken over oplossingen. Truusje: "Als kinderen en ouders ervaren dat schoolroutes veilig zijn, zullen ze eerder kiezen voor de fiets."

Actief op school

Active Living stimuleert niet alleen bewegen náár school, maar ook óp

Basisschool Langeberg is één van de scholen die als eerste met het project Active Living aan de slag gingen. Op de foto v.l.n.r.: Truusje Diepenmaat, juf Ilona Ploem, Petra Vranken en leerlingen van Langeberg die laten zien dat je ook op het schoolplein volop kunt bewegen!

Active Living in Brunssum

Active Living is een project van de GGD Zuid-Limburg. In het najaar van 2012 ging het project van start op twee Brunssumse basisscholen, Meander en Langeberg. Active Living wil kinderen prikkelen om méér te bewegen. Bijzonder aan Active Living is dat kinderen niet via cursussen of trainingen extra beweging krijgen, maar dat dit gebeurt door de school en schoolomgeving op een prikkelende manier in te richten. "Samen werken aan een omgeving die uitnodigt tot bewegen", zo luidt het motto van Active Living.

Active Living duurt twee schooljaren, tot de zomer van 2014. De effecten van het project – worden gevolgd door de Academische Werkplaats, een samenwerking tussen de GGD en de Universiteit Maastricht.

school. Een kolfje naar de hand van juf Ilona Ploem van basisschool Langeberg. "Samen met de kinderen hebben we op het schoolplein allerlei sportvelden geschilderd, zoals een voetbalveldje, fietsparcours en een trefbal/badmintonveld," zegt ze. Ook heeft de school een 'beweegkist' aangeschaft met klein speelmateriaal zoals springtouw en frisbees.

Juf Ilona: "Het is bijna niet te beschrijven hoe leuk de kinderen hun pauzes tegenwoordig vinden. Vroeger verveel-

den zij zich en dat uitte zich soms zelfs in pestgedrag. Dat is helemaal voorbij. Zodra de kinderen buiten komen, wordt er gesport en gespeeld. Ze zijn vrolijker, er zijn minder conflicten en iedereen komt na de pauze weer met positieve energie in de klas."

Actief in de buurt

Komend najaar rekt Active Living de ambities nog verder op. Dan gaat het project de wijken in. Petra Vranken van de GGD: "Samen met

de wijkteams, bewoners en kinderen willen we bekijken hoe we buurten om kunnen toveren tot aantrekkelijke plekken om te bewegen. Onze droom? De oprichting van buurt-sportverenigingen met een leuk sport- en spelaanbod dat aansluit op de wensen van de kinderen. Zodat elk kind weer liever naar buiten gaat om met andere kinderen te spelen."

Bijlage 14: Foto's interventies

Presentatie plattegrond aan het team

De nieuw ontworpen plattegrond

Het verven van belijningen en zones op het schoolplein

Het “nieuwe” schoolplein

Spel op het “nieuwe” schoolplein

Bijlage 15: Verwerkte feedback critical friends

Hoofdstuk 1

- Ik vind het heel kort, bondig en duidelijk geschreven. Ik vind dat jij enorm bent gegroeid in je schrijfstijl!
- Je schrijft to the point!!!
- Je werk ziet er goed uit! Ik heb een paar verduidelijkingsvragen gesteld, omdat ik lees dat jij van dingen uitgaat, die nog niet echt beschreven staan.
Misschien handig om een kleine aanpassing te maken waardoor het nog duidelijker wordt voor een leek?
Ik begrijp bijvoorbeeld de volgende zin niet: "In de klassen en in de openbare ruimtes van de school hebben de leerlingen door positieve bekrachtiging een versterkende motivatie om gewenst gedrag vaker te laten zien, getoond."
- Je hebt een erg lange onderzoeksvraag. Kun je die inkorten?
- Je hebt ja/nee vragen als deelvragen. Je kunt deze beter omschrijven naar open vragen.
- Ik vind het een hele goede opzet. Je zet kort en krachtig uiteen wat, waarom enz dus ik zou niet teveel veranderen. Let wel op dat je de zinnen niet te lang maakt. Daarin kun je mij verliezen.
- Let op dat je niet teveel van de hak op de tak springt. Probeer een vaste indeling te maken, zoals voorstellen, aanleiding tot studie, aanleiding tot onderzoek, enz.
- Goed dat je het schoolplein bij de context benoemt, want dit is relevant voor je onderzoek.
- "Weinig aandacht aan besteed" positiever omschrijven.

- ➔ De deelvragen heb ik omgeschreven naar open vragen.
- ➔ Ik heb langere zinnen gesplitst in twee zinnen met een koppelwoord.
- ➔ Ik heb de voorgestelde indeling aangenomen. Dit zorgt inderdaad voor een duidelijkere structuur.
- ➔ "Weinig aandacht aan besteed" heb ik veranderd in "Valt nog winst te behalen".

➔ Onderzoeksvraag was: “In hoeverre leiden de preventieve interventies met mijn gekozen aanpak (aanbod van uitdaging en verduidelijking / visualisatie afspraken) tot een vergroot welbevinden en een verminderde conflictbetrokkenheid van de leerlingen van groep 8 ter verbetering van het pedagogisch klimaat op het schoolplein tijdens de middagpauze rekening houdend met de verhouding aantal jongens – meisjes (7-24)?”

Onderzoeksvraag veranderd in: “Hoe kan uitdagend aanbod (met betrekking tot spel, materiaal, afspraken, schoolplein) leiden tot gewenst gedrag bij de leerlingen van groep 8 in de middagpauze?”

➔ Onduidelijke zin veranderd in “In de klassen en in de openbare ruimtes van de school zijn de leerlingen door positieve bekrachtiging van gewenst gedrag gemotiveerd om dit gedrag vaker te tonen.”

Hoofdstuk 2

- Ik denk dat je op sommige plaatsen meer jouw mening naar voor kunt laten komen, dus reflectief onderzoekend schrijven. Je hebt van veel bronnen gebruik gemaakt, erg goed!
- Goed theoretisch stuk. Ik vraag me alleen af of je het ook niet moet koppelen aan je eigen visie en/of praktijk. Ik vind de rode draad wel heel duidelijk en je hebt voor mij gevoel een zakelijke schrijfstijl.
- Ik denk dat je hoofdstuk 2 al goed opgebouwd is. Misschien kun je op meer plekken een verwijzing maken naar wat je gaat onderzoeken. Waarom schrijf je een bepaald stuk? Wat is de waarde daarvan voor het onderzoek?
- Probeer het woord “ik” zoveel mogelijk te vermijden.
- De triade komt mooi naar voren.
- Geef je motivering voor gekozen theorieën.
- Ik merk dat er her en der nog kans is om praktijk te versterken (zie opmerkingen). Ergens miste ik ook een argument.
Lees de opmerkingen even door en kijk maar of je er wat mee kan doen.
Ik ben wel erg onder de indruk van je literatuurstudie!!!! Je bouwt goed in!

Soms staat er een woord in het rood, dit betekent dat het weg mag of vervangen kan worden door een ander.

- Ik vind de verhouding theorie – praktijk goed in balans. Het is tenslotte toch een theoretisch kader dus teveel op de praktijk ingaan lijkt als het inslaan van een andere weg.
 - Ik zie een goede verhouding theorie - praktijk. Ik mis alleen de persoon nog een beetje, maar lijkt me ook heel moeilijk om dit hier in hoofdstuk 2 bij te voegen.
 - Ik vind het een krachtig verhaal waarin je continu aspecten bevestigt met sterke theorie.
 - Jaartal bij Vygotsky?
 - Alinea van spelideeën en spelmateriaal is erg lang. Is het allemaal van belang?
- ➔ In eerste instantie heb ik een theoretisch stuk neergezet. De praktijk is daarbij niet naar voren gekomen. De praktijk heb ik vervolgens geïntegreerd. Motivatie voor de gekozen theorie komt daarbij aan de orde (horend bij de praktijk).
- ➔ Zoveel mogelijk “ik” weggehaald.
- ➔ Jaartal bij Vygotsky erbij geplaatst.
- ➔ Alinea van spelideeën en spelmateriaal ingekort waarbij alleen de relevante zaken beschreven staan.

Hoofdstuk 3

- Super Ilona, wat een goed stuk! Echt goed te lezen en heel duidelijk.
- Alinea doelgroep en respondenten → Super goed, wauw!
- Ik zou ook een tussenmeting bij de waarderingsschaal doen. Je kunt dan zien of je op de goede weg bent (zal ongetwijfeld wel) maar zou het niet zo zijn dan kun je dingen nog bijstellen. Misschien een idee???? Is niet zoveel aanpassen maar wel waardevol, maar is jouw keus natuurlijk.

- Het advies is meegegeven niet teveel theorie te gebruiken, dat vind ik toch nog sterk aanwezig. Ik ben jaloers op je schrijfstijl, maar let op dat je af en toe niet teveel in een zin wil stoppen. Dan merk ik dat ik een zin wel eens twee keer moet lezen en dat is storend voor de lezer.
 - De conclusies hoor je pas in hoofdstuk 5 te trekken.
- Ik heb de betrokkenen de waarderingschaal na iedere interventie laten invullen. Dit instrument stond in eerste instantie alleen gepland aan het begin en eind van het onderzoek.
- Stukjes theorie naar hoofdstuk 2 verplaatst.
- Voorbarige conclusie verwijderd.
- Ik heb mijn stuk herlezen en gelet op de lange zinnen. Ik heb ze omgezet in kortere zinnen.

Hoofdstuk 4 en 5

- Ik heb je hoofdstukken bekeken. Ik vind het er goed uit zien! Mooie resultaten en duidelijk beschreven!
- Mooi Ilona, je hebt het van te voren goed doordacht welke data je waar kunt gebruiken.
- Ik vind het er heel goed uitzien. Het leest gemakkelijk en is overzichtelijk.
- Ik vind de tabellen heel fijn. Je ziet meteen het resultaat. Deze vind ik zelfs duidelijker dan de grafieken omdat hier geen gemiddelde score is. Daarnaast zijn sommige punten niet meer gegeven waardoor een staaf weg is, dit is dan iets minder overzichtelijk.
- Observatie heel duidelijk uitgewerkt.
- De taartdiagrammen hebben verschillende variabelen. Het zorgt voor onduidelijkheid dezelfde kleuren voor verschillende variabelen te gebruiken. In taartdiagram 1 betreft de blauwe kleur vervelen en in taartdiagram 2 betreft diezelfde kleur blauw springtouwen.
- Om welke drie gebieden gaat het? Dat vind ik niet helemaal duidelijk.
- Mis aan het eind een overgang naar hoofdstuk 5. Misschien iets van “Door middel van deze data-analyse zijn genoeg gegevens verzameld om

antwoorden op mijn onderzoeksvraag en deelvragen te geven en aanbevelingen te doen voor mijn school.

- ➔ De grafieken waren te klein gemaakt, waardoor gegevens weggevallen waren. Ik heb ze die grootte gegeven dat alle gegevens zichtbaar zijn.
- ➔ Ik heb de grafieken veranderd. Eerst had ik aantallen op de verticale as. Deze heb ik omgezet in percentages. Op deze wijze kunnen de antwoorden van beide groepen in één grafiek getoond worden.
- ➔ De taartdiagrammen hebben nu ieder een eigen kleur, zodat er geen verwarring meer ontstaat.
- ➔ Toegevoegd aan de drie gebieden → kennen van en gedragen volgens de schoolpleinafspraken en het aantal conflicten.
- ➔ Aan het eind van hoofdstuk 4 een overgang naar hoofdstuk 5 gemaakt.

Hoofdstuk 6

- Betrek ook het model waarmee je reflecteert in je verhaal en gebruik bronnen. EN denk aan de competenties en de basis dimensies die je bij je reflecties betreft.
- Niet alleen het wat benoemen maar ook het effect van je ervaringen op je inzichten.
- Goed dat je het model van Bateson gebruikt. Jaartal?
 - ➔ Het model van Bateson heb ik gebruikt in de tweede paragraaf.
 - ➔ Paragrafen ter verduidelijking gewisseld.
 - ➔ Mijn ervaringen en inzichten heb ik geïntegreerd.
 - ➔ Jaartal bij het model van Bateson geplaatst.

Nawoord

Citaat is een mooie afsluiting en de grote boodschap als master.